

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาคำความรู้สึก ทศนคติ และพฤติกรรมเกี่ยวกับการบริจาคโลหิตของเยาวชน(นักเรียน นิสิต นักศึกษา) ในกรุงเทพมหานคร จากสถาบันการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและระดับอุดมศึกษา ในปีการศึกษา 2538 จำนวน 317 แห่ง มีจำนวนนักเรียน นิสิต นักศึกษา ทั้งหมด 462,924 คน ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างประชากร จำนวน 3,082 คน ในช่วงเดือน ธันวาคม 2538 ถึง มกราคม 2539

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล จำแนก ออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

- ส่วนที่ 1. ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของเยาวชน จากสถาบันการศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย
  - ประชากรตัวอย่าง
  - ลักษณะทั่วไปของประชากร
- ส่วนที่ 2. ความรู้ ทศนคติ และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริจาคโลหิตของเยาวชน
- ส่วนที่ 3. ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมและประสบการณ์การบริจาคโลหิต ของ
  - เยาวชนที่เคยบริจาคโลหิต
  - เยาวชนที่ไม่เคยบริจาคโลหิต
- ส่วนที่ 4. ปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องหรือมีผลกระทบต่อพฤติกรรมการบริจาคโลหิตของเยาวชน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 1. ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของเยาวชน จากสถาบันการศึกษา ในกรุงเทพมหานคร

1.1 ประชากรตัวอย่าง

ประชากรตัวอย่าง คือ เยาวชนซึ่งเป็น นักเรียน นิสิต นักศึกษา อายุ 17-24 ปี จากสถาบันศึกษาในกรุงเทพมหานคร ซึ่งประกอบด้วย สถาบันศึกษา ภาครัฐและภาคเอกชน โดยสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่าง จากสถาบันการศึกษา 4 ระดับ คือ มัธยมศึกษาตอนปลายภาครัฐ มัธยมศึกษาตอนปลายภาคเอกชน อุดมศึกษาภาครัฐ และอุดมศึกษาภาคเอกชน รวม 27 แห่ง ได้ประชากรตัวอย่าง จำนวน 3,082 คน คิดเป็นร้อยละ 6.5 ของเยาวชนทั้งหมด ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของประชากรเยาวชนตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา และสถาบันการศึกษา

ระดับการศึกษา/สถาบันการศึกษา	เยาวชนในสถาบันการศึกษา		
	ทั้งหมด	ประชากรตัวอย่าง	
	จำนวน	จำนวน	ร้อยละ
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย			
: ภาครัฐ	5,768	783	13.6
: ภาคเอกชน	2,900	762	26.3
ระดับอุดมศึกษา			
: ภาครัฐ	22,198	774	3.5
: ภาคเอกชน	16,585	763	4.6
รวม	47,451	3,082	6.5

ตารางที่ 2 แสดงจำนวน และร้อยละของแบบสอบถามที่แจกและตอบกลับ จำแนกตาม ระดับการศึกษาและสถาบันการศึกษา

ระดับการศึกษา/สถาบันการศึกษา	แบบสอบถาม		
	แจก	ตอบกลับ	
	จำนวน	จำนวน	ร้อยละ
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย			
: ภาครัฐ	880	783	89.0
: ภาคเอกชน	870	762	87.6
ระดับอุดมศึกษา			
: ภาครัฐ	820	774	94.4
: ภาคเอกชน	830	763	92.0
รวม	3,400	3,082	90.6

จากตารางที่ 2 แบบสอบถามที่แจกไป จำนวน 3,400 ชุด ได้รับความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากเยาวชน จำนวน 3,082 ชุด คิดเป็นร้อยละ 90.6

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละของเยาวชนผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา และสถาบันการศึกษา

ระดับการศึกษา	สถาบันการศึกษา		
	ภาครัฐ	ภาคเอกชน	รวม
	จำนวน(ร้อยละ)	จำนวน(ร้อยละ)	จำนวน(ร้อยละ)
มัธยมศึกษาตอนปลาย	783(25.4)	762(24.7)	1,154(50.1)
อุดมศึกษา	774(25.1)	763(24.8)	1,537(49.9)
รวม	1,557(50.5)	1,525(49.5)	3,082(100.0)

จากตารางที่ 3 พบว่า เยาวชนผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นเด็กนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายภาครัฐ ร้อยละ 25.4 และภาคเอกชน ร้อยละ 24.7 ใกล้เคียงกับผู้ตอบแบบสอบถามระดับอุดมศึกษาซึ่งมาจากภาครัฐ ร้อยละ 25.1 และภาคเอกชน ร้อยละ 24.8

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.2 คุณลักษณะทั่วไปของเยาวชนผู้ตอบแบบสอบถาม

ลักษณะทั่วไปของเยาวชนผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตารางที่ 4 ดังนี้

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนและร้อยละของเยาวชนผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม ลักษณะทั่วไปของประชากร

ลักษณะข้อมูลทั่วไปของประชากร	จำนวน	ร้อยละ
เพศ (n=3,079)		
ชาย	1,261	41.0
หญิง	1,818	59.0
อายุ (ปี) (n=3,080)		
17 - 18	1,653	53.7
19 - 20	1,044	33.9
21 - 22	329	10.7
23 - 24	54	1.8
$\bar{X} \pm S.D. = 18.7 \pm 1.5$; Range = 17-24 ; Mode = 17		
น้ำหนัก (กิโลกรัม) (n=3,028)		
< 51	1,435	47.4
51 - 60	1,114	36.8
61 - 70	339	11.2
> 70	140	4.6
$\bar{X} \pm S.D. = 53.3 \pm 9.6$; Range = 34-118 ; Mode = 50		
ที่อยู่อาศัยปัจจุบัน (n=3,053)		
กรุงเทพมหานคร	2,546	83.4
จังหวัดอื่น ๆ	507	16.6

ตารางที่ 4(ต่อ) แสดงจำนวนและร้อยละของเยาวชนผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม ลักษณะทั่วไปของประชากร

ลักษณะข้อมูลทั่วไปของประชากร	จำนวน	ร้อยละ
ภูมิลำเนาเดิม (n=3,044)		
กรุงเทพมหานคร	1,047	34.4
ภาคกลาง	1,329	43.7
ภาคเหนือ	127	4.2
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	216	7.1
ภาคใต้	325	10.7
สถานภาพสมรสของบิดา/มารดา (n=2,796)		
คู่	2,353	85.0
หย่า/แยกกันอยู่	416	15.0
ค่าใช้จ่ายส่วนตัว (บาท) ที่ได้รับต่อเดือน (n=2,911)		
< 1,001	148	5.1
1,001-2,000	819	28.1
2,001-3,000	859	29.5
3,001-4,000	628	21.6
4,001-5,000	223	7.7
5,001-6,000	134	4.6
> 6,000	100	3.4
การออกกำลังกาย (n=3,077)		
เป็นประจำสม่ำเสมอ	462	15.0
เป็นบางครั้งเมื่อมีโอกาส	2,500	81.3
ไม่เคยออกกำลังกาย	115	3.7
การร่วมทำกิจกรรมนอกหลักสูตร (n=3,029)		
ร่วมทำกิจกรรม	1,700	56.1
ไม่มีส่วนร่วม	1,329	43.9

ตารางที่ 4(ต่อ) แสดงจำนวนและร้อยละของเยาวชนผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม ลักษณะทั่วไปของประชากร

ลักษณะข้อมูลทั่วไปของประชากร	จำนวน	ร้อยละ
การเป็นคณะกรรมการ กิจกรรมนักศึกษา (n=3,061)		
เป็นคณะกรรมการ	434	14.2
ไม่เป็น	2,627	85.8
การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการบริจาคโลหิตในสถาบันการศึกษา (n=3,015)		
ไม่จัด	822	27.3
จัด	2,193	72.7
เข้าร่วม	527	24.0
ไม่เข้าร่วม	1,666	76.0
การสนับสนุนให้มีการบริจาคโลหิตของผู้บริหารสถาบันการศึกษา (n=3,012)		
ผู้บริหารสนับสนุน	1,874	62.2
ผู้บริหารไม่สนใจ	73	2.4
ไม่ทราบ	1,065	35.4

จากตารางที่ 4 ลักษณะทั่วไปของเยาวชนผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นดังนี้

เพศ จากการศึกษาพบว่า เยาวชนผู้ตอบแบบสอบถามเป็น เพศชายร้อยละ 41.0 เพศหญิงร้อยละ 59.0 สัดส่วน ชาย:หญิง เท่ากับ 2:3

อายุ เยาวชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 17-20 ปี (ร้อยละ 87.6) มากกว่าครึ่ง อายุ 17-18 ปี (ร้อยละ 53.6) รองลงมา อายุ 19-20 ปี (ร้อยละ 33.9) อายุเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง คือ 18.7 ปี ฐานนิยม คือ 17 ปี

น้ำหนักตัว เยาวชนส่วนมากมีน้ำหนักตัวต่ำกว่า 51 กิโลกรัม (ร้อยละ 47.4) รองลงมา คือ 51-60 กิโลกรัม (ร้อยละ 36.8) โดยเฉลี่ยหนัก 53.3 กิโลกรัม ฐานนิยม คือ 50 กิโลกรัม

ที่อยู่อาศัยปัจจุบัน เยาวชนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 83.4) อาศัยอยู่ในกรุงเทพฯ โดยกระจายอยู่ในเขตต่างๆ ทั้ง 36 เขต และอาศัยอยู่ในจังหวัดอื่นร้อยละ 16.6 ได้แก่ นนทบุรี สมุทรปราการ ปทุมธานี สมุทรสาคร อุบลราชธานี นครปฐม ฯลฯ

ภูมิฐานะเดิม เยาวชนที่ศึกษาอยู่ในสถาบันการศึกษาในกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่มีภูมิฐานะอยู่ภาคกลาง (ร้อยละ 78.1) และโดยเฉพาะเป็นคนกรุงเทพฯ ร้อยละ 34.4 นอกนั้นมาจากภาคใต้ร้อยละ 10.7 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือร้อยละ 7.1 และภาคเหนือร้อยละ 4.2

สถานภาพสมรสของบิดา/มารดา ส่วนใหญ่ บิดา-มารดาอยู่ร่วมกัน (ร้อยละ 85.0) และหย่า-แยกกันอยู่ (ร้อยละ 15.0)

ค่าใช้จ่ายส่วนตัว เยาวชนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 79.2) ได้รับเงินค่าใช้จ่ายส่วนตัว (ไม่รวมค่าเล่าเรียน) ต่อเดือน เป็นเงิน 1,001-4,000 บาท และเยาวชนมากกว่าครึ่งได้รับเงินค่าใช้จ่าย 1,001-3,000 บาท (ร้อยละ 59.6)

การออกกำลังกาย เยาวชนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 81.3) ออกกำลังกายเป็นบางครั้ง หรือเมื่อมีโอกาส ที่ออกกำลังกายเป็นประจำมีเพียงร้อยละ 15.0 และไม่เคยออกกำลังกายเลยร้อยละ 3.7

การร่วมทำกิจกรรมนอกหลักสูตร เยาวชนมากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 56.1) ทำกิจกรรมนอกหลักสูตรของสถาบันการศึกษา กิจกรรมเหล่านี้จัดขึ้นเป็นชมรม ได้แก่ กีฬา สมาชิกอสาธาณศึกษา คีฬา แคน ลูกเสือ คณิตศาสตร์ สโมสร วิชาการ อนุรักษ์ธรรมชาติ อาสาพัฒนา ฯลฯ

การเป็นคณะกรรมการกิจกรรมนักศึกษา พบว่าเยาวชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ (ร้อยละ 85.8) ไม่ได้เป็นคณะกรรมการกิจกรรมนักเรียน นิสิต นักศึกษา มีเพียงร้อยละ 14.2 เท่านั้นที่ตอบว่าเป็นกรรมการ

การจัดและการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการบริจาคโลหิตในสถาบันการศึกษา พบว่าสถาบันการศึกษาในกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่จัดกิจกรรมเกี่ยวกับการบริจาคโลหิต (ร้อยละ 72.7) เมื่อถามต่อถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรม พบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วม (ร้อยละ 76.0) สำหรับผู้ที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการบริจาคโลหิต ประมาณ 1 ใน 4 หรือ ร้อยละ 24.0 ให้เหตุผลที่เข้าไปมีส่วนร่วมเพราะเห็นว่า มีประโยชน์ อยากร่วมเพื่อเพื่อนมนุษย์ และช่วยบรรเทาความทุกข์เกี่ยวกับการบริจาคโลหิต

การสนับสนุนให้มีการบริจาคโลหิตของผู้บริหารสถาบันการศึกษา เยาวชนผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนมากเห็นว่าผู้บริหารสถาบันการศึกษานับสนับสนุนให้มีการบริจาคโลหิต (ร้อยละ 62.2) มีเพียงส่วนน้อยที่เห็นว่าผู้บริหารไม่สนใจ (ร้อยละ 2.4)

ส่วนที่ 2 ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริจาคโลหิตของเยาวชน

2.1 ความรู้เกี่ยวกับการบริจาคโลหิตของเยาวชน

จากการให้เยาวชน ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้เรื่องโลหิต จำนวน 11 ข้อ ปรากฏผลดัง ตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนและร้อยละของความรู้เกี่ยวกับการบริจาคโลหิตที่เยาวชนตอบได้ถูกต้อง

หัวข้อความรู้เกี่ยวกับการบริจาคโลหิต	ตอบถูกต้อง	
	จำนวน	ร้อยละ
1. ปริมาณโลหิตในร่างกาย (n=3,032)	559	18.4
2. การสร้างโลหิตขึ้นมาทดแทนของไขกระดูก (n=3,080)	610	20.1
3. การผลิตสารละลายอื่นๆ มาทดแทนโลหิต (n=3,020)	608	20.1
4. ปริมาณโลหิตที่บริจาคต่อครั้ง (n=3,062)	1,045	34.1
5. อายุของผู้บริจาคโลหิต (n=3,071)	1,063	34.6
6. บุคคลที่ไม่ควรบริจาคโลหิต (n=3,072)	1,169	38.1
7. สถานที่บริจาคโลหิต (n=3,066)	1,278	41.7
8. น้ำหนักของผู้บริจาคโลหิต (n=3,076)	1,344	43.7
9. บุคคลต่อไปนี้ ห้ามบริจาคโลหิต (n=3,068)	1,542	50.3
10. หมู่โลหิตที่พบน้อย (n=3,044)	1,584	52.0
11. ระยะห่างระหว่างการบริจาคโลหิตต่อครั้ง (n=3,071)	1,801	58.6

จากตารางที่ 5 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องโลหิตของเยาวชนในสถาบันการศึกษา จากคำถามเกี่ยวกับความรู้ ทั้งหมด 11 ข้อ พบว่า

เรื่องที่เยาวชนตอบถูกน้อยกว่าร้อยละ 25 หรือ ประมาณร้อยละ 80 ไม่มีความรู้ มี 3 ข้อ คือ ข้อ 1 “ปริมาณโลหิตในร่างกายมี ประมาณ 4-5 ลิตร” (ร้อยละ 18.4) ข้อ 2 “ภายหลังจากที่

บริจาคโลหิตไปแล้วไขกระดูกจะสร้างโลหิตขึ้นมาทดแทนได้ภายใน 4-7 วัน” (ร้อยละ 20.1) และข้อ 3 “ปัจจุบันนี้เราไม่สามารถสร้างสารอื่นใดมาทดแทนโลหิตที่สร้างจากร่างกายมนุษย์” (ร้อยละ 20.1)

เรื่องที่เยาวชนตอบถูกประมาณร้อยละ 30-40 มี 5 ข้อ คือ ข้อ 4 “โลหิตที่บริจาคต่อครั้งประมาณ 300-450 cc.” (ร้อยละ 34.1) ข้อ 5 “ผู้บริจาคโลหิตควรมีอายุ 17-60 ปี” (ร้อยละ 34.6) ข้อ 6 “คุณสมบัติของผู้บริจาคโลหิต” (ร้อยละ 38.1) ข้อ 7 “สถานที่ที่จะไปบริจาคโลหิต” (ร้อยละ 41.7) และข้อ 8 “ผู้บริจาคโลหิตควรมีน้ำหนัก 45 กก. ขึ้นไป” (ร้อยละ 43.7)

เรื่องที่เยาวชนตอบถูกมากกว่าครึ่งมี 3 ข้อ คือ ข้อ 9 “หมู่โลหิต AB เป็นหมู่โลหิตที่พบน้อยและหายาก” (ร้อยละ 50.3) ข้อ 10 “บุคคลที่ห้ามไม่ให้บริจาคโลหิต” (ร้อยละ 52.0) และข้อ 11 “การบริจาคโลหิตแต่ละครั้งต้องห่างกันอย่างน้อย 3 เดือน” (ร้อยละ 58.6)

โดยสรุป เยาวชนมีความรู้เกี่ยวกับการบริจาคโลหิต น้อยกว่า ร้อยละ 60.0

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.2 ทักษะคิดและความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริจาคโลหิตของเยาวชน

จากการตอบแบบสอบถาม ทักษะคิด/ความคิดเห็น เกี่ยวกับการบริจาคโลหิตของเยาวชน มีคำถาม ทั้งหมด 10 ข้อ เป็นคำถามเชิงบวก 7 ข้อ เป็นคำถามเชิงลบ 3 ข้อ ดังแสดงตาม ตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงจำนวนและร้อยละของทักษะคิดและความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริจาคโลหิต ของเยาวชน

ทักษะคิด/ความคิดเห็น	เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย		ไม่แน่ใจ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. กลัวเจ็บเพียงนิด ทำให้พลาดช่วยชีวิตผู้ป่วย (n=3,081)	2,733	88.7	195	6.3	153	5.0
2. ทุกคนควรชวนญาติ-มิตร บริจาคโลหิต (n=3,079)	2,565	83.3	175	5.7	339	11.0
3. หากสงสัยว่าติดเชื้อเอชไอวีไม่ควรบริจาคโลหิต (n=3,079)	2,542	82.6	372	12.1	165	5.4
4. การบริจาคโลหิตถือว่าเป็นการให้ทานสูงสุด (n=3,078)	2,531	82.2	175	5.7	372	12.1
5. โโลหิตของท่านปลอดภัยพอที่จะบริจาคให้ผู้อื่น (n=3,075)	2,435	79.0	98	3.2	542	17.6
6. การบริจาคโลหิตเป็นสิ่งที่ทุกคนควรกระทำ (n=3,080)	2,345	76.1	281	9.1	454	14.7
7. การบริจาคโลหิตช่วยทำให้สุขภาพดี (n=3,078)	1,820	59.1	337	10.9	921	29.9
8. โโลหิต ซ้ำ-ขายกันได้ (n=3,071)	881	28.7	1,664	54.2	526	17.1
9. การบริจาคโลหิตมีส่วนทำให้ติดเชื้อเอชไอวี (n=3,082)	680	22.1	1,254	40.7	1,148	37.2
10. การบริจาคโลหิต ปีละ 4 ครั้ง มากเกินไป (n=3,068)	917	29.8	956	31.2	1,195	38.8

จากตารางที่ 6 เมื่อตามถึงทัศนคติ/ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริจาคโลหิตของเยาวชน 10 ประเด็น พบว่า

เยาวชนส่วนใหญ่มากกว่าร้อยละ 75 มีทัศนคติเชิงบวก กับ ทัศนคติ 6 ประเด็น คือ เห็นด้วยกับข้อคำถาม ข้อ 1 “กลัวเจ็บเพียงนิด ทำให้พลาดช่วยชีวิตผู้ป่วย” (ร้อยละ 88.7) ข้อ 2 “ทุกคนควรชวนญาติ-มิตร บริจาคโลหิต” (ร้อยละ 83.3) ข้อ 3 “หากสงสัยว่าติดเชื้อเอชไอวี ไม่ควรบริจาคโลหิต” (ร้อยละ 82.6) ข้อ 4 “การบริจาคโลหิตถือว่าเป็นการให้ทานสูงสุด” (ร้อยละ 82.2) ข้อ 5 “โลหิตของท่านปลอดภัยพอที่จะบริจาคให้ผู้อื่น” (ร้อยละ 79.0) และ ข้อ 6 “การบริจาคโลหิตเป็นสิ่งที่ทุกคนควรกระทำ” (ร้อยละ 76.1)

ส่วนทัศนคติในเชิงลบ พบว่า มากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 54.2) ไม่เห็นด้วยกับข้อคำถาม ข้อ 8 “โลหิต ซื่อ-ขายกันได้” เยาวชน 2 ใน 5 (ร้อยละ 40.7) ไม่เห็นด้วยกับ ข้อ 9 “การบริจาคโลหิตมีส่วนทำให้ติดเชื้อเอชไอวี” ในขณะที่ เกือบ 2 ใน 5 (ร้อยละ 37.2) ไม่แน่ใจว่า “การบริจาคโลหิตมีส่วนทำให้ติดเชื้อเอชไอวี” สำหรับคำถาม ข้อ 10 “การบริจาคโลหิต ปีละ 4 ครั้ง มากเกินไป” มีผู้ตอบว่าไม่แน่ใจสูงที่สุด ร้อยละ 38.8 รองลงมา คือ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 31.2

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.3 ประสพการณ์เกี่ยวกับการบริจาคโลหิตของเยาวชน

ประสพการณ์เกี่ยวกับการบริจาคโลหิตของเยาวชน จำแนกตามตารางที่ 7 ดังนี้

ตารางที่ 7 แสดงจำนวนและร้อยละของประสพการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริจาคโลหิตของเยาวชน

ประสพการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริจาคโลหิต	จำนวน	ร้อยละ
พฤติกรรมกรรมการบริจาคโลหิตของเยาวชน (n=3,082)		
เคยบริจาค	662	21.5
ไม่เคยบริจาค	2,420	78.5
ทราบหมู่โลหิตของตนเอง (n=3,060)		
ไม่ทราบ	1,484	48.5
ทราบ ซึ่งได้แก่	1,576	51.5
หมู่ A	272	17.3
B	483	30.7
O	598	37.9
AB	169	10.7
ไม่สามารถระบุหมู่	54	3.4
พฤติกรรมกรรมการบริจาคโลหิตของบุคคลในครอบครัว (n=3,070)		
มีบุคคลในครอบครัวบริจาคโลหิต	1,453	47.3
ไม่มีบุคคลในครอบครัวบริจาคโลหิต	966	31.5
ไม่ทราบ	651	21.2
ลักษณะการบริจาคโลหิตของบุคคลในครอบครัว (n=1,421)		
บริจาคเป็นประจำทุกปี	351	24.7
ไม่ประจำ	825	58.1
ไม่ทราบ	245	17.2

ตารางที่ 7(ต่อ) แสดงจำนวนและร้อยละของประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริจาคโลหิตของ
*
เยาวชน

ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริจาคโลหิต	จำนวน	ร้อยละ
พฤติกรรมกาบริจาคโลหิตของเพื่อนสนิท (n=3,604)		
มีเพื่อนสนิทบริจาคโลหิต	2,015	65.8
ไม่มีเพื่อนสนิทบริจาคโลหิต	636	20.8
ไม่ทราบ	413	13.4
ลักษณะการบริจาคโลหิตของเพื่อนสนิท (n=1,966)		
บริจาคเป็นประจำทุกปี	531	27.0
ไม่ประจำ	1,011	51.4
ไม่ทราบ	424	21.6
สถานที่ทำการของศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติ สภากาชาดไทย (n=3,070)		
ทราบที่ตั้งศูนย์	1,228	40.0
ไม่ทราบ	1,842	60.0
การรับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการบริจาคโลหิต (n=3,081)		
ไม่เคยได้รับข้อมูลข่าวสาร	686	22.3
เคยได้รับ จาก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	2,395	77.7
โทรทัศน์	1,947	81.3
เอกสาร แผ่นพับ	1,247	52.1
วิทยุ	1,123	46.9
โปสเตอร์	1,076	44.9
ป้ายโฆษณา	941	39.3
หนังสือพิมพ์	745	31.1
วารสาร นิตยสาร	729	30.4
ไปรษณียบัตร	138	5.8
อื่น ๆ	152	6.3

ตารางที่ 7(ต่อ) แสดงจำนวนและร้อยละของประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริจาคโลหิตของ
เยาวชน

ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริจาคโลหิต	จำนวน	ร้อยละ
เคยถูกชักชวนให้บริจาคโลหิต (n=3,080)		
ไม่เคย	860	27.9
เคย จาก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	2,220	72.1
เพื่อน	1,434	64.7
ครู อาจารย์	1,305	58.9
เจ้าหน้าที่ศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติ	458	20.7
บุคคลในครอบครัว ญาติ	416	18.8
ผู้ประสานงานในสถาบันการศึกษา	401	18.1
บุคลากรสาธารณสุข	333	15.0
เจ้าหน้าที่โรงพยาบาล	290	13.1
เหตุผลที่จะใช้ชักชวนให้บุคคลอื่นๆ บริจาคโลหิต (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) (n=3,076)		
ช่วยชีวิตคน ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์	2,449	79.5
ทำบุญ ได้กุศลผลบุญ	1,603	52.1
ได้ตรวจเลือด ตรวจสุขภาพตัวเอง	1,435	46.7
บริจาคโลหิตให้ ญาติ-มิตร	665	21.6
บริจาคโลหิตให้ ตัวเอง	404	13.1
ได้รับการยกย่อง มีเกียรติ ได้รับเข็ม เหรียญ	334	10.9
วันสำคัญ	326	10.6
มีสิทธิพิเศษ เช่น ลดค่ารักษาพยาบาล	213	6.9

จากตารางที่ 7 พบว่า เยาวชน(นักเรียน นิสิต นักศึกษา) ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 78.5) ไม่เคยบริจาคโลหิต มีผู้เคยบริจาคโลหิตเพียง 662 คน คิดเป็นอัตราการบริจาคโลหิตร้อยละ 21.5 สำหรับหมู่โลหิตปรากฏว่าเยาวชนประมาณครึ่งต่อครึ่ง (ร้อยละ 51.5) ทราบหมู่โลหิตของตัวเอง หมู่โลหิตที่พบมากที่สุด คือ หมู่ โอ (ร้อยละ 37.9) ส่วนเรื่องพฤติกรรมการการบริจาคโลหิตของเพื่อนสนิทและบุคคลในครอบครัว พบว่า เพื่อนสนิทเคยบริจาคโลหิตร้อยละ 65.8 และบุคคลใน

ครอบครัวเคยบริจาคโลหิตร้อยละ 47.3 ลักษณะการบริจาคโลหิตของเพื่อนสนิทและบุคคลในครอบครัว เป็นการบริจาคประจำทุกปีเพียงร้อยละ 27.0 และ 24.7 ตามลำดับ ในขณะที่มากกว่าครึ่งบริจาคโลหิตไม่เป็นประจำ

สำหรับศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติ สภากาชาดไทย ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดหาโลหิต เมื่อถามเยาวชนว่าทราบที่ทำการของศูนย์บริการโลหิตหรือไม่ ปรากฏว่า เยาวชนมากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 60.0) ไม่ทราบที่ทำการศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติ แต่ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 77.7) เคยรับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการบริจาคโลหิต ข่าวสารที่รับทราบส่วนใหญ่ ได้รับจาก โทรทัศน์ ร้อยละ 81.3 รองลงมา คือ เอกสารแผ่นพับ (ร้อยละ 52.1) วิทยุ (ร้อยละ 46.9) โปสเตอร์ (ร้อยละ 44.9) ป้ายโฆษณา (ร้อยละ 39.3) และอื่นๆ คือ ประกาศของสถาบันการศึกษา เมื่อถามถึงการได้รับคำแนะนำหรือชักชวนให้บริจาคโลหิต เยาวชนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 72.1) เคยได้รับคำแนะนำและชักชวนให้บริจาคโลหิต ผู้ที่แนะนำ หรือชักชวน คือ เพื่อน (ร้อยละ 64.7) ครู อาจารย์ (ร้อยละ 58.9) เจ้าหน้าที่ศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติ (ร้อยละ 20.7) และบุคคลในครอบครัว (ร้อยละ 18.8)

เมื่อถามถึงการใช้เหตุผลเพื่อชักชวนให้บุคคลทั่วไปช่วยกันบริจาคโลหิต เยาวชนมากกว่าครึ่งเลือกใช้เหตุผลข้อที่ว่า ช่วยชีวิตคน ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ (ร้อยละ 79.5) ทำบุญได้กุศลผลบุญ (ร้อยละ 52.1) เหตุผลอื่นๆ ได้แก่ ได้ตรวจเลือดตรวจสุขภาพตัวเอง (ร้อยละ 46.7) บริจาคให้ญาติ-มิตร (ร้อยละ 21.6)

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 8 แสดงจำนวนและร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับการมี สิ่งจูงใจ สิ่งตอบแทน หรือของสมนาคุณ ให้แก่ผู้บริจาคโลหิต

ความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
การมีสิ่งจูงใจ สิ่งตอบแทน หรือของสมนาคุณให้แก่ผู้บริจาคโลหิต (n=2,972)		
ไม่ควรมี	1,622	54.6
เหตุผล เพราะ (n=1,045)		
- เป็นความสมัครใจ ไม่หวังสิ่งตอบแทน	771	73.8
- ทำบุญทำกุศล ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์	274	26.2
ควรมี	1,350	45.4
เหตุผล เพราะ (n=411)		
- เพื่อเป็นกำลังใจ ภาคภูมิใจ ประทับใจ	311	75.7
- เพื่อดึงดูดความสนใจ เกิดแรงจูงใจ	100	24.3
ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสิ่งตอบแทน/ของสมนาคุณ (n=434)		
- ของที่ระลึก เล็กๆ น้อยๆ เช่น ของขวัญ เสื้อ	151	34.8
- เกียรติบัตร เหรียญ เข็ม	114	26.3
- สิ่งบำรุงร่างกาย เช่น วิตามิน อาหารเสริม	82	18.9
- สิทธิพิเศษ เช่น ลดค่ารักษาพยาบาล	58	13.4
- จักรรางวัลชิงโชค	29	6.7

จากตารางที่ 8 ความเห็นเกี่ยวกับ สิ่งจูงใจ สิ่งตอบแทน หรือของสมนาคุณที่จะให้แก่ผู้บริจาคโลหิต ชาวชนมากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 54.6) เห็นว่า ไม่ควรมีของตอบแทน โดยส่วนใหญ่ (ร้อยละ 73.8) ให้เหตุผลที่ไม่ควรมีสิ่งตอบแทนว่า ไม่จำเป็น เป็นความสมัครใจ เต็มใจ บริสุทธิ์ใจ มีจิตศรัทธา เสียสละ ไม่หวังสิ่งตอบแทนใดๆ และ ทำบุญ ทำทาน ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ (ร้อยละ 26.2) ส่วนชาวชนที่เห็นว่าควรมีสิ่งตอบแทนนั้น มีชาวชน 411 คนให้เหตุผลว่า เพื่อเป็นกำลังใจ เป็นเกียรติ ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ ประทับใจ (ร้อยละ 75.7) และเพื่อดึงดูดความสนใจ เกิดแรงจูงใจให้ผู้บริจาคโลหิต (ร้อยละ 24.3) สำหรับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับของตอบแทน/ของสมนาคุณ ชาวชน 434 คน ให้ความเห็นว่า สิ่งที่ทำให้ควรจะเป็น ของที่ระลึกเล็กๆ น้อยๆ เช่น ของขวัญ เสื้อ พวงกุญแจ เข็มกลัด หรือประกาศเกียรติคุณ ให้เข็ม-เหรียญ และอาหารเสริมบำรุงร่างกาย

ตารางที่ 9 แสดงข้อเสนอแนะของเยาวชน เพื่อการพัฒนางานบริการโลหิต

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ	จำนวน (n=947)	ร้อยละ
การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์	201	21.2
ความปลอดภัยและความสะอาดของเครื่องมือ	176	18.5
การออกหน่วยเคลื่อนที่	175	18.4
การให้ความรู้	134	14.1
บุคลากร/เจ้าหน้าที่	79	8.3
สถานที่ ความสะอาด	40	4.2
สิ่งจูงใจ	36	3.8
การให้คำแนะนำ	33	3.4
เทคนิคการเจาะเลือด	26	2.7
เวลา	26	2.7
ชมเชย	23	2.4
การประสานงาน	21	2.2
การตรวจร่างกาย	17	1.8
อื่นๆ	25	2.6

จากตารางที่ 9 ข้อเสนอแนะ เพื่อการพัฒนาและการปรับปรุงงานบริการโลหิต พบว่ามีเยาวชนให้ข้อเสนอแนะ 974 คน คิดเป็นร้อยละ 30.7 โดยให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ

-การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ผู้เสนอแนะ ร้อยละ 21.2 บอกว่า ควรมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และให้ความรู้เกี่ยวกับการบริจาคโลหิต ให้มากขึ้น อย่างกว้างขวาง และทั่วถึง บอกถึงข้อดี-ข้อเสียของการบริจาคโลหิต เน้นเรื่องความปลอดภัยในการบริจาคโลหิต(ไม่ทำให้เกิดเชื้อโรค) และรณรงค์ประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้บริจาคโลหิตให้มากขึ้น โฆษณาให้มาก ประกาศเชิญชวน แข่งข่าวกีฬาให้ทราบทางวิทยุ โทรทัศน์ ใช้สื่อแนวแปลกๆ จะทำให้น่าสนใจ

-ความปลอดภัย ผู้เสนอแนะร้อยละ 18.5 บอกว่า มีความรู้สึกว่าไม่ปลอดภัย กลัวติดเชื้อโรค ควรมีการรับประกันความปลอดภัยว่าบริจาคโลหิตแล้วจะไม่ติดเชื้อโรค เข็มที่ใช้ควรแสดงให้เห็นว่าเป็นของใหม่จริงๆ ไม่ใช้ร่วมกับผู้อื่น อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ควรสะอาดปราศจากเชื้อโรค (เครื่องมือเครื่องใช้ดูแล้วไม่สะอาด)

-การออกหน่วยเคลื่อนที่ ผู้เสนอแนะร้อยละ 18.4 บอกว่า ควรมีการออกหน่วยเคลื่อนที่ไปรับบริจาคโลหิตให้มากขึ้น(ไปทุก 3 เดือน มีการนัดหมายที่แน่นอน) ควรมีการรับบริจาคโลหิตให้มากขึ้น รดรับบริจาคโลหิตควรมีขนาดใหญ่ ทันสมัย ไม่คับแคบ ไปรับบริจาคตามศูนย์การค้า แหล่งชุมชน และสถาบันการศึกษา

-การให้ความรู้ ผู้เสนอแนะร้อยละ 14.1 บอกว่า ควรจัดอบรม และให้เจ้าหน้าที่เข้าไปบรรยายในสถาบันการศึกษา

-บุคลากรและเจ้าหน้าที่ ผู้เสนอแนะร้อยละ 8.3 บอกว่า เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการน้อย เจ้าหน้าที่ไม่ให้คำแนะนำทั้งก่อนและหลังการบริจาคโลหิต ผู้ให้บริการพูดจาไม่สุภาพ รีบร้อน ไม่ตั้งใจปฏิบัติงาน ไม่ดูแลเอาใจใส่ผู้บริจาคโลหิต เจ้าหน้าที่ควรยิ้มแย้ม แจ่มใส พูดจาไพเราะ เป็นกันเองกับผู้บริจาคโลหิต ให้กำลังใจผู้บริจาค สุภาพ อ่อนโยน

-สถานที่ ผู้เสนอแนะร้อยละ 4.2 บอกว่า ควรอำนวยความสะดวกสบายให้แก่ผู้บริจาค เช่น เพิ่มเตียง มีเก้าอี้นั่งให้มากขึ้น มีภาพยนตร์ให้ดู มีเครื่องเสียงเปิดเพลงขณะบริจาค จัดสถานที่พักผ่อนให้แก่ผู้บริจาคหลังจากบริจาคโลหิตแล้ว ปรับปรุงและจัดสถานที่ให้ดูสะอาด

-สิ่งจูงใจ ผู้เสนอแนะร้อยละ 3.8 บอกว่า ควรมีสิ่งจูงใจให้บริจาคโลหิต เช่น ของขวัญของที่ระลึกเล็กๆ น้อยๆ

-เทคนิคการเจาะเลือด ผู้เสนอแนะร้อยละ 2.7 บอกว่า ควรมีเทคนิคการเจาะเลือด โดยกระทำอย่างนุ่มนวล มือเบา แทะเข็มไม่เจ็บ แม่นยำ ไม่ควรแทงเข็มหลายครั้งทำให้เส้นเลือดแตกเจ็บมาก เข็มที่ใช้อย่าให้ใหญ่เกินไป

-เวลา ผู้เสนอแนะร้อยละ 2.7 บอกว่า การให้บริการ ไม่ควรให้ผู้บริจาครอานาน เสียเวลาเรียน ควรบริการให้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ควรให้เวลาในการบริจาคมากขึ้น เพราะติดเรียนมาถึงหน่วยเล็กรับบริจาคไปแล้ว

-การประสานงาน ผู้เสนอแนะร้อยละ 2.2 บอกว่า ควรติดต่อสถาบันการศึกษา แจ้งข่าวล่วงหน้า ระยะเวลาและสถานที่รับบริจาคโลหิตให้ชัดเจน หาอาสาสมัครประกาศเชิญชวน สอบถามข้อมูลก่อนเข้าไปรับบริจาคโลหิต ควรไปช่วงที่เด็กสะดวก

-การชมเชย ผู้เสนอแนะร้อยละ 2.4 ชมเชยการให้บริการของทีมงานบริการโลหิตว่าทำดีแล้ว ขอให้ทำโดยตลอด

-ผลการตรวจร่างกาย ผู้เสนอแนะร้อยละ 1.8 บอกว่า ควรแจ้งผลการตรวจร่างกายให้ผู้บริจาคทราบโดยเร็ว เช่น หมู่มเลือด

-อื่นๆ ได้แก่ เสนอความเห็นเกี่ยวกับการบริจาคโลหิต เช่น อายุหรือน้ำหนักไม่ถึงเกณฑ์ แต่สุขภาพแข็งแรงน่าจะบริจาคโลหิตได้ ไม่ควรคิดราคาโลหิตที่ให้กับผู้ป่วยแพงเกินไปเพราะโลหิตได้มาจากการบริจาค อาหารว่างควรเป็นของบำรุงร่างกาย ควรมีคุณภาพ ควรเพิ่มปริมาณให้มากขึ้น และอร่อย ฯลฯ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**ส่วนที่ 3 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมและประสบการณ์การบริจาคโลหิต ของเยาวชนที่เคย
บริจาคโลหิต และ เยาวชนที่ไม่เคยบริจาคโลหิต**

3.1. ข้อมูลเยาวชนที่เคยบริจาคโลหิต

จากการตอบแบบสอบถามของเยาวชนกลุ่มตัวอย่าง พบว่า เยาวชนในสถาบันการศึกษา
เคยบริจาคโลหิต จำนวน 662 คน คิดเป็นอัตราการบริจาคโลหิตร้อยละ 21.5 สำหรับข้อมูลเกี่ยว
พฤติกรรมและประสบการณ์การบริจาคโลหิตของเยาวชนที่เคยบริจาคโลหิต ปรากฏ ดังนี้

ตารางที่ 10 แสดงจำนวนและร้อยละของพฤติกรรมและประสบการณ์การบริจาคโลหิตของเยาวชน
ที่เคยบริจาคโลหิต

พฤติกรรม/ประสบการณ์การบริจาคโลหิต	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนครั้งที่เคยบริจาคโลหิต (n=657)		
1-2 ครั้ง	462	70.3
3-4 ครั้ง	155	23.6
> 4 ครั้ง	40	6.1
$(\bar{X} \pm S.D. = 2.2 \pm 1.7 ; \text{Range} = 1-15 ; \text{Mode} = 1)$		
สถานที่ ที่ไปบริจาคโลหิตครั้งสุดท้าย (n=635)		
สถาบันการศึกษา	459	72.3
ศูนย์ฝึกกำลังสำรองรักษาดินแดน	56	8.8
โรงพยาบาล	51	8.1
รถรับบริจาคโลหิตเคลื่อนที่	48	7.9
ศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติ	19	3.0
ปี ที่ไปบริจาคโลหิตครั้งสุดท้าย (n=609)		
พ.ศ. 2530-2535	52	8.8
พ.ศ. 2536	58	9.5
พ.ศ. 2537	135	22.2
พ.ศ. 2538	363	59.6

ตารางที่ 10(ต่อ) แสดงจำนวนและร้อยละของพฤติกรรมและประสบการณ์การบริจาคโลหิต ของ
 เยาวชนที่เคยบริจาคโลหิต

พฤติกรรม/ประสบการณ์การบริจาคโลหิต	จำนวน	ร้อยละ
วันที่คิดว่าสะดวกต่อการบริจาคโลหิต (n=503)		
จันทร์ - ศุกร์	186	37.0
เสาร์ - อาทิตย์	200	39.8
ทุกวัน	61	12.1
วันหยุดพิเศษ	41	8.2
อื่น ๆ	15	3.0
เวลา ที่สะดวกต่อการบริจาค (n=488)		
08.00 - 12.00 น.	168	34.4
12.01 - 16.00 น.	115	23.6
16.01 - 20.00 น.	34	7.0
ไม่จำกัดเวลา	171	35.0
บุคคลที่เยาวชนชวนไปด้วยขณะที่ไปบริจาคโลหิต (n=656)		
ไปคนเดียว	93	14.2
เพื่อน	510	77.7
ญาติ	30	4.6
อื่น ๆ	23	3.5
จำนวนครั้งที่บริจาคโลหิต ในรอบปีที่ผ่านมา(2538) (n=454)		
1 ครั้ง/ปี	227	61.0
2 ครั้ง/ปี	118	26.0
3 ครั้ง/ปี	39	8.6
4 ครั้ง/ปี	20	4.4
$(\bar{X} \pm S.D. = 1.6 \pm 0.8 ; \text{Range} = 1-4 ; \text{Mode} = 2)$		

ตารางที่ 10(ต่อ) แสดงจำนวนและร้อยละของพฤติกรรมและประสบการณ์การบริจาคโลหิต ของ
 * เยาวชนที่เคยบริจาคโลหิต

พฤติกรรม/ประสบการณ์การบริจาคโลหิต	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนครั้งของความตั้งใจที่จะบริจาคโลหิตในปีต่อไป (n=424)		
1 ครั้ง/ปี	122	28.8
2 ครั้ง/ปี	150	35.4
3 ครั้ง/ปี	80	18.8
4 ครั้ง/ปี	72	17.0
$(\bar{X} \pm S.D. = 2.3 \pm 1.1 ; \text{Range} = 1-4 ; \text{Mode} = 2)$		

จากตารางที่ 10 พบว่า เยาวชนที่เคยบริจาคโลหิต โดยเฉลี่ยเคยบริจาคมาแล้วประมาณ 2 ครั้ง เมื่อถามถึงสถานที่ที่ไปบริจาคโลหิตครั้งสุดท้ายเยาวชนส่วนใหญ่ ระบุว่า บริจาคที่สถาบันการศึกษา (ร้อยละ 72.3) ส่วนปีที่บริจาคโลหิตครั้งสุดท้ายร้อยละ 59.6 ระบุว่าบริจาค เมื่อปี พ.ศ. 2538 สำหรับวันที่เยาวชนเห็นว่าสะดวกต่อการบริจาคโลหิตมากที่สุด คือ วันเสาร์-อาทิตย์ (ร้อยละ 39.8) รองลงมา วันจันทร์-ศุกร์ (ร้อยละ 37.0) ส่วนเวลาที่สะดวกต่อการบริจาคโลหิต เยาวชนระบุว่าไม่จำกัดเวลา (ร้อยละ 35.0) รองลงมา คือ ช่วงเช้าร้อยละ 34.4 เวลาที่ไปบริจาคโลหิตเยาวชนส่วนใหญ่จะชวนเพื่อนไปด้วย (ร้อยละ 77.7) เมื่อถามถึงการบริจาคโลหิตในรอบปีที่ผ่านมา คือ ปี 2538 พบว่า เยาวชนส่วนมากบริจาคโลหิตเพียง 1 ครั้ง (ร้อยละ 61.0) เมื่อถามถึงแนวโน้มการบริจาคโลหิตในปีต่อไป คือ ปี 2539 พบว่า โดยเฉลี่ยเยาวชนบริจาคโลหิตเพิ่มขึ้น จาก 1 ครั้ง เป็น 2 ครั้ง ซึ่งเยาวชน ร้อยละ 71.2 ตั้งใจว่า จะบริจาคโลหิตปีละ 2 ครั้งหรือมากกว่า

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 11 แสดงจำนวนและร้อยละของความพึงพอใจและผลกระทบต่อการให้บริการของทีมงานที่รับบริจาคโลหิต

ความพึงพอใจและผลกระทบจากการบริจาคโลหิต	จำนวน	ร้อยละ
ความพึงพอใจการให้บริการของทีมงาน (n=660)		
พอใจ	541	82.0
ไม่พอใจ	119	18.0
ระบุสาเหตุ (n=76)		
-เข็มใหญ่ มือหนัก แขนงเข็มหลายครั้ง เจ็บมาก	24	31.6
-เจ้าหน้าที่พูดจาไม่สุภาพ ไม่ไพเราะ	23	30.3
-เจ้าหน้าที่รีบร้อน ไม่ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่	12	15.8
-ช้า รอนาน เดียงไม่พอ เจ้าหน้าที่น้อย	8	10.5
-อื่นๆ *	9	11.8
ผลกระทบจากความไม่พอใจ (n=110/119)		
หยุดบริจาคโลหิตไปเลย	25	22.7
ไม่บริจาคโลหิตเฉพาะครั้งนั้นๆ	27	24.5
บริจาคโลหิตต่อไป	45	41.0
อื่นๆ **	13	11.8

* ได้แก่ อาหารเครื่องดื่มไม่มีคุณค่า

** ได้แก่ ขอดิคุ อาจหยุด ไม่แน่ใจ

จากตารางที่ 11 พบว่า ชาวชนที่เคยบริจาคโลหิต ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 82.0) พอใจการให้บริการของทีมงานรับบริจาคโลหิต เกือบ 1 ใน 5 (ร้อยละ 18.0) ไม่พอใจการให้บริการ ซึ่งชาวชน 76 คน ระบุสาเหตุที่ไม่พอใจมากที่สุด คือ เข็มเจาะใหญ่ เจ้าหน้าที่มือหนัก หาเส้นไม่เจอ แขนงเข็มหลายครั้ง ทำให้แขนเขียวซ้ำ เจ็บมาก (ร้อยละ 31.6) รองลงมา คือ เจ้าหน้าที่พูดจาไม่สุภาพ ไม่ไพเราะ ต่อว่าผู้บริจาค (ร้อยละ 30.3) เจ้าหน้าที่รีบร้อน หน้าบึ้ง บ่น ไม่ตั้งใจปฏิบัติงาน ไม่เอาใจใส่และดูแลผู้บริจาคไม่ทั่วถึง (ร้อยละ 15.8) รอนาน ช้า เนื่องจาก เดียงไม่พอ เจ้าหน้าที่น้อย (ร้อยละ 10.5) และ อื่นๆ เช่น ไม่ถึคยซาให้ อาหารที่ให้บริการไม่มีคุณค่า เอาเลือดไปเยอะ ไม่มีคำแนะนำหลังบริจาค ฯลฯ จากสาเหตุดังกล่าว พบว่า ทำให้ผู้ที่เคยบริจาคโลหิต ไม่บริจาคอีกต่อไป สูงถึงร้อยละ 22.7 หรือ 1 คน ในผู้บริจาค 5 คน จะหยุดบริจาคไปเลยถ้าไม่พอใจ

ตารางที่ 12 แสดงจำนวนและร้อยละของความตั้งใจที่จะบริจาคโลหิตในอนาคต ของเยาวชนที่ เคยบริจาคโลหิต

ความตั้งใจที่จะบริจาคโลหิตในอนาคต	จำนวน	ร้อยละ
ความตั้งใจบริจาคโลหิต ในอนาคต (n=655)		
บริจาค	586	89.5
ไม่ระบุ ไม่แน่ใจว่าจะบริจาคกี่ครั้ง	311	53.1
ระบุ จำนวนครั้ง	275	46.9
1 - 4	144	52.3
5 - 10	47	17.1
11 - 50	48	17.5
> 50	36	13.1
$(\bar{X} \pm S.D. = 15.9 \pm 29.3 ; \text{Range} = 0-150 ; \text{Mode} = 2)$		
ไม่บริจาค	69	10.5
สาเหตุที่ไม่บริจาคโลหิต (n=47)		
-สุขภาพไม่ดี	14	29.8
-โลหิตมีปัญหา	11	23.4
-กลัวเจ็บ กลัวเข็ม	10	21.3
-กลัวติดเชื้อโรค	4	8.5
-อื่นๆ *	8	17.1

* ได้แก่ ผู้ปกครองไม่อนุญาต ไม่ชอบ

จากตารางที่ 12 ความตั้งใจที่จะบริจาคโลหิตในอนาคตของเยาวชน พบว่า เยาวชนที่เคยบริจาคโลหิตส่วนใหญ่จะบริจาคต่อไป (ร้อยละ 89.5) เมื่อถามต่อถึงจำนวนครั้งที่บริจาคต่อไปในอนาคตมีเพียงร้อยละ 46.9 ที่ระบุจำนวนครั้ง โดยครึ่งหนึ่งตอบว่า จะบริจาค 1-4 ครั้ง (ร้อยละ 52.3) โดยเฉลี่ยจะบริจาคประมาณ 15 ครั้ง และมีเยาวชนที่เคยบริจาคโลหิตมาแล้ว 69 คน (ร้อยละ 10.5) ตอบว่า ไม่บริจาคโลหิตอีกต่อไป เหตุผลที่ไม่บริจาคเพราะ สุขภาพไม่ดี มีโรคประจำตัว (ร้อยละ 29.8) โลหิตมีปัญหา (ร้อยละ 23.4) กลัวเจ็บ กลัวเข็ม (ร้อยละ 21.3) กลัวติดเชื้อโรค (ร้อยละ 8.5) และ อื่นๆ เช่น ผู้ปกครองไม่อนุญาต ไม่ชอบ (ร้อยละ 17.1)

ตารางที่ 13 แสดงจำนวนและร้อยละของเหตุผลและความรู้สึกในการบริจาคโลหิตครั้งแรก ของ
เยาวชนที่เคยบริจาคโลหิต

เหตุผลและความรู้สึก ใน การบริจาคโลหิตครั้งแรก	จำนวน	ร้อยละ
เหตุผลสำคัญที่ทำให้เยาวชนบริจาคโลหิตครั้งแรก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) (n=662)		
อยากบริจาคโลหิตด้วยความสมัครใจ	469	70.8
ช่วยชีวิตคน ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์	422	63.7
ได้ตรวจเลือด ตรวจสุขภาพ	396	59.8
ทำบุญ ได้กุศลผลบุญ	323	48.8
เพื่อนชวน	292	44.1
บริจาคทดแทนให้โรงพยาบาล	85	12.8
บริจาคโลหิตให้ตัวเอง	73	11.0
ถูกขอร้อง ถูกบังคับ	70	10.6
บริจาคเนื่องในวันสำคัญ	67	10.1
ต้องการ เข็ม เหยื่อ โล่	62	9.4
บริจาคให้ญาติ	61	9.2
ต้องการสิทธิพิเศษ เช่น ไม่ต้องฝึก รด.	30	4.5
ขาย	7	1.1
อื่น ๆ *	28	4.2
ความรู้สึกตอนที่บริจาคโลหิต ครั้งแรก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) (n=662)		
ตื่นเต้น	488	73.7
กลัวเจ็บ	322	48.6
ปิติ สุขใจ	206	31.1
ดี ประทับใจการบริการ	180	27.2
วิตกกังวล	104	15.7
เฉย ๆ ไม่รู้สึกอะไร	103	15.6
อื่น ๆ **	27	4.1

* ได้แก่ อยากรู้ อยากลอง ได้คะแนน ได้กินขนม

** ได้แก่ ไม่ประทับใจ กลัวเป็นเอดส์

จากตารางที่ 13 พบว่า เยาวชนที่เคยบริจาคโลหิต ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 70.8) ให้เหตุผลที่บริจาคโลหิตครั้งแรกเป็นเพราะ สมัยใจและเต็มใจที่จะบริจาค มากกว่าครึ่ง ตอบว่า ช่วยชีวิตคน ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ (ร้อยละ 63.7) และได้ตรวจเลือดตรวจสุขภาพ (ร้อยละ 59.8) ส่วนสิทธิพิเศษที่ต้องการ ได้แก่ ไม่ต้องฝึก รด. และได้กลับบ้านก่อน ส่วนความรู้สึกตอนที่บริจาคโลหิตครั้งแรก ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 73.7) บอกว่า ตื่นเต้น ครึ่งต่อครึ่ง ก้าวเจ็บ (ร้อยละ 48.6) มากกว่า 1 ใน 4 รู้สึก ปกติ สุขใจ (ร้อยละ 31.1) และ รู้สึกดี ประทับใจบริการ (ร้อยละ 27.2) มีเพียง ร้อยละ 15.7 ที่รู้สึก วิตกกังวล

ตารางที่ 14 แสดงจำนวนและร้อยละของอาการที่เกิดขึ้นหลังจากการบริจาคโลหิต

อาการที่เกิดขึ้นหลังจากการบริจาคโลหิต (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	จำนวน (n=662)	ร้อยละ
ไม่เกิดอาการใด ๆ	352	53.2
เจ็บบริเวณเข็มแทง	202	30.5
อ่อนเพลีย ใจสั่น	161	24.3
หน้ามืด เป็นลม	83	12.5
เกิดรอยเขียว ช้ำ บวม บริเวณเข็มแทง	13	2.0
หมดความรู้สึก หรือ ชัก	3	0.5
อื่น ๆ *	11	1.7

* ได้แก่ ไข้ เวียนศีรษะ

จากตารางที่ 14 พบว่า เยาวชนที่เคยบริจาคโลหิต ประมาณครึ่งต่อครึ่ง (ร้อยละ 53.2) ไม่เกิดอาการใดๆ ภายหลังจากที่บริจาคโลหิตไปแล้ว อาการที่พบโดยมากเป็นอาการเล็กๆ น้อยๆ ซึ่งอาการที่พบมากที่สุด คือ เจ็บบริเวณเข็มแทง (ร้อยละ 30.5) รองลงมา คือ อ่อนเพลีย ใจสั่น (ร้อยละ 24.3) หน้ามืดเป็นลม (ร้อยละ 12.5) เกิดรอยเขียวช้ำบริเวณเข็มแทง (ร้อยละ 2.0) ส่วนอาการที่รุนแรงพบน้อยมาก คือ หมดความรู้สึก ชัก หลังบริจาคโลหิต (ร้อยละ 0.5)

ตารางที่ 15 แสดงความแตกต่างของจำนวนครั้งเฉลี่ยในการบริจาคโลหิต ตามเพศของเยาวชนที่
เคยบริจาคโลหิต

จำนวน การบริจาคโลหิต	ชาย		หญิง		ค่าสถิติ	
	จำนวน	$\bar{X} \pm S.D.$	จำนวน	$\bar{X} \pm S.D.$	t-value	p-value
-จำนวนครั้งทั้งหมดที่เคย บริจาคโลหิต	406	2.3 $\pm$ 1.7	251	1.9 $\pm$ 1.5	3.22	.001**
-จำนวนครั้งที่เคยบริจาค เมื่อปี 2538 (ครั้ง/ปี)	279	1.7 $\pm$ 0.9	175	1.4 $\pm$ 0.7	.331	.001**
-จำนวนครั้งที่ตั้งใจจะ บริจาคในปี 2539 (ครั้ง/ปี)	257	2.3 $\pm$ 1.1	168	2.2 $\pm$ 1.1	0.26	.795
-จำนวนครั้งทั้งหมดที่ตั้ง ใจจะบริจาคในอนาคต	323	12.4 $\pm$ 27.7	215	6.8 $\pm$ 18.8	2.82	.005**

** มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .01$) โดย Unpaired t-test

จากตารางที่ 15 เมื่อคิดจำนวนครั้งเฉลี่ยของการบริจาคโลหิตตามเพศ พบว่า เยาวชนเพศชาย มีจำนวนครั้งที่เคยบริจาคโลหิตทั้งหมดเฉลี่ย 2.3 ครั้ง มากกว่า เพศหญิง 1.7 ครั้ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .01$) สำหรับความตั้งใจที่จะบริจาคโลหิตในอนาคต จากการศึกษา พบว่าจำนวนครั้งทั้งหมดที่เยาวชนเพศชายตั้งใจจะบริจาคโลหิตในอนาคตเฉลี่ยแล้ว 12.4 ครั้ง มากกว่าเพศหญิง 6.8 ครั้ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .01$) ส่วนการบริจาคโลหิตใน ปี 2538 เพศชายเคยบริจาคเฉลี่ย 1.7 ครั้ง มากกว่า เพศหญิง 1.4 ครั้ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .01$) แต่ความตั้งใจที่จะบริจาคโลหิตใน ปี 2539 ของเพศชายและเพศหญิงไม่แตกต่างกัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 16 แสดงความแตกต่างของจำนวนครั้งเฉลี่ยในการบริจาคโลหิต ตามระดับการศึกษา ของเยาวชนที่เคยบริจาคโลหิต

จำนวน การบริจาคโลหิต	มัธยมศึกษา		อุดมศึกษา		ค่าสถิติ	
	จำนวน	$\bar{X} \pm S.D.$	จำนวน	$\bar{X} \pm S.D.$	t-value	p-value
-จำนวนครั้งทั้งหมดที่เคย บริจาคโลหิต	251	2.0 $\pm$ 1.2	406	2.2 $\pm$ 1.9	1.48	.105
-จำนวนครั้งที่เคยบริจาค เมื่อปี 2538 (ครั้ง/ปี)	227	1.7 $\pm$ 0.9	227	1.4 $\pm$ 0.7	-3.01	.003**
-จำนวนครั้งที่ตั้งใจจะ บริจาคในปี 2539 (ครั้ง/ปี)	184	2.4 $\pm$ 1.1	241	2.1 $\pm$ 1.1	-3.05	.002**
-จำนวนครั้งทั้งหมดที่ตั้ง ใจจะบริจาคในอนาคต	190	12.2 $\pm$ 29.5	348	9.0 $\pm$ 21.6	-1.42	.156

** มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .01$) โดย Unpaired t-test

จากตารางที่ 16 เมื่อคิดจำนวนครั้งเฉลี่ยของการบริจาคโลหิตตามระดับการศึกษา พบว่า เยาวชนที่ศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีจำนวนครั้งที่เคยบริจาคโลหิตในปี 2538 กับ จำนวนครั้งที่ตั้งใจจะบริจาคโลหิตใน ปี 2539 และจำนวนครั้งทั้งหมดที่จะบริจาคในอนาคต โดยเฉลี่ย มากกว่าระดับอุดมศึกษา ในขณะที่เยาวชนที่ศึกษาอยู่ในระดับอุดมศึกษา มีจำนวนครั้งทั้งหมดที่เคยบริจาคโลหิตเฉลี่ยแล้วไม่ต่างจากระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เมื่อทดสอบความแตกต่างปรากฏว่า เยาวชนที่ศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีจำนวนครั้งที่เคยบริจาคโลหิตในปี 2538 กับ จำนวนครั้งที่ตั้งใจจะบริจาคโลหิตใน ปี 2539 โดยเฉลี่ย มากกว่าระดับอุดมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .01$)

3.2. ข้อมูลเยาวชนที่ไม่เคยบริจาคโลหิต

จากการตอบแบบสอบถามของเยาวชนกลุ่มตัวอย่าง พบว่า เยาวชนในสถาบันการศึกษา ไม่เคยบริจาคโลหิต 2,420 คน คิดเป็นอัตราร้อยละ 78.5 ข้อมูลที่ได้รับ ปราบกฏผล ดังนี้

ตารางที่ 17 แสดงจำนวนและร้อยละของเหตุผลที่ไม่บริจาคโลหิต ของเยาวชนที่ไม่เคยบริจาคโลหิต

เหตุผลที่ไม่บริจาคโลหิต (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	จำนวน (n=662)	ร้อยละ
กลัวเข็ม กลัวเจ็บ	1,343	55.7
กลัวติดเชื้อโรค	1033	42.8
สุขภาพไม่ดี ป่วย	860	35.7
พักผ่อนไม่เพียงพอ	854	35.5
ไม่มีเวลา ไม่มีโอกาสบริจาคโลหิต	680	28.2
ไม่มีความรู้เรื่องการบริจาคโลหิต	491	20.4
กลัวว่าเลือดของตัวเองไม่ปลอดภัยต่อการให้ผู้อื่น	384	15.9
กลัวเสียเลือด	296	12.3
ไม่ทราบว่าจะไปบริจาคโลหิตที่ไหน	227	9.4
ไปบริจาคแต่เจ้าหน้าที่ไม่รับ	179	7.4
น้ำหนัก-อายุ ไม่ถึงเกณฑ์	179	7.4
ไม่มีเจ้าหน้าที่มารับบริจาคโลหิต	148	6.1
มีข้อห้ามทำให้บริจาคโลหิตไม่ได้ เช่น มีโรคประจำตัว	95	3.9
อื่น ๆ *	70	2.9

* ได้แก่ ข้อห้ามทางศาสนา ผู้ปกครองไม่อนุญาต

จากตารางที่ 17 พบว่า เยาวชนที่ไม่เคยบริจาคโลหิตมากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 55.7) เป็นเพราะความกลัว คือ กลัวเข็ม กลัวเจ็บ และมีเยาวชนถึงร้อยละ 42.8 ให้เหตุผลว่าไม่บริจาคเพราะกลัวติดเชื้อโรค รองลงมา คือ สุขภาพไม่ดี (ร้อยละ 35.7) พักผ่อนไม่เพียงพอ (ร้อยละ 35.5) ไม่มีเวลาไปบริจาค (ร้อยละ 28.2) ไม่มีความรู้เรื่องการบริจาคโลหิต (ร้อยละ 20.2) กลัวว่าเลือดของตัวเองไม่ปลอดภัยต่อการให้ผู้อื่น (ร้อยละ 15.9) และ กลัวเสียเลือด (ร้อยละ 12.3)

ตารางที่ 18 แสดงจำนวนและร้อยละของความตั้งใจที่จะบริจาคโลหิตในอนาคต ของเยาวชนที่ไม่เคยบริจาคโลหิต

ความตั้งใจที่จะบริจาคโลหิตในอนาคต	จำนวน (n=2,292)	ร้อยละ
บริจาค	1,597	69.7
ไม่ระบุ ไม่แน่ใจว่าจะบริจาคกี่ครั้ง	841	52.7
ระบุ จำนวนครั้ง	756	47.3
1 - 4	569	75.2
5 - 10	139	18.4
> 10	48	6.4
($\bar{X} \pm S.D. = 3.1 \pm 10.3$; Range = 0-150 ; Mode = 2)		
ไม่บริจาค	695	30.3
สาเหตุที่ไม่บริจาคโลหิต (n=516)		
- กลัว เช่น กลัวเจ็บ กลัวเข็ม กลัวเลือด	233	45.2
- สุขภาพไม่ดี	145	28.1
- กลัวติดเชื้อโรค	47	9.1
- อื่นๆ *	91	17.6

* ได้แก่ ไม่พร้อม นำหนักไม่ถึง ฯลฯ

จากตารางที่ 18 พบว่า เยาวชนที่ไม่เคยบริจาคโลหิต 2 ใน 3 (ร้อยละ 69.7) ให้ความเห็นว่า จะบริจาคโลหิตในอนาคต เมื่อถามถึงจำนวนครั้งที่ทั้งหมดที่ตั้งใจจะบริจาคในอนาคตเยาวชนเกือบครึ่ง (ร้อยละ 52.7) ไม่ระบุและไม่แน่ใจว่าจะบริจาคกี่ครั้ง ส่วนผู้ที่ตั้งใจจะบริจาคและระบุจำนวนครั้งที่ จะบริจาคโลหิตนั้น โดยเฉลี่ยจะบริจาค ประมาณ 3 ครั้ง และมีเยาวชนถึงร้อยละ 30.3 ตอบว่า ไม่บริจาคโลหิต ซึ่งมีเยาวชน 516 คน ระบุสาเหตุที่ไม่บริจาคโลหิต โดยเกือบครึ่ง (ร้อยละ 45.2) ให้เหตุผลว่า กลัว คือ กลัวเข็ม กลัวเจ็บ กลัวเลือด รองลงมา คือ สุขภาพไม่ดี ป่วย (ร้อยละ 28.1) กลัวติดเชื้อโรค (ร้อยละ 9.1) และ อื่นๆ เช่น นำหนักไม่ถึง ไม่พร้อมที่จะบริจาค มีโรคประจำตัว

ตารางที่ 19 แสดงความแตกต่างของจำนวนครั้งเฉลี่ยในการตั้งใจที่จะบริจาคโลหิตในอนาคตของ
 เยาวชนที่ไม่เคยบริจาคโลหิต จำแนกตาม เพศ สถาบันการศึกษาและระดับการศึกษา

ปัจจัยเฉพาะ	จำนวนครั้งเฉลี่ย			
	n	$\bar{X} \pm S.D.$	t-Value	P-Value
เพศ				
ชาย	693	2.9±10.6	2.35	.019**
หญิง	1,324	1.8±7.7		
สถาบันการศึกษา				
ภาครัฐ	1,018	2.6±9.9	2.04	.041**
ภาคเอกชน	1,001	1.8±7.5		
ระดับการศึกษา				
มัธยมศึกษา	948	2.6±10.3	-2.39	.017**
อุดมศึกษา	1,071	1.7±6.8		

** มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$) โดย Unpaired t-test

จากตารางที่ 19 ความตั้งใจที่จะบริจาคโลหิตในอนาคต ของเยาวชนที่ไม่เคยบริจาค
 โลหิต เมื่อคิดจำนวนครั้งเฉลี่ยของการบริจาคโลหิตตาม เพศ สถาบันการศึกษา และระดับการ
 ศึกษา พบว่า

จำนวนครั้งเฉลี่ย ที่เพศชาย ตั้งใจจะบริจาค 2.9 ครั้ง มากกว่า เพศหญิง 1.8 ครั้ง อย่างมี
 นัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$)

จำนวนครั้งเฉลี่ย ที่เยาวชน ในสถาบันการศึกษาภาครัฐ ตั้งใจจะบริจาค 2.6 ครั้ง มาก
 กว่า ภาคเอกชน 1.8 ครั้ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$)

จำนวนครั้งเฉลี่ย ที่เยาวชน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตั้งใจจะบริจาค 2.6 ครั้ง มาก
 กว่า ระดับ อุดมศึกษา 1.7 ครั้ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$)

ส่วนที่ 4 ปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องหรือมีผลกระทบกับพฤติกรรมการบริจจาคโลหิตของเยาวชน

ปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องหรือมีผลกระทบกับพฤติกรรมการบริจจาคโลหิตของเยาวชน
ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 20 แสดงจำนวนและร้อยละของคุณลักษณะทั่วไป เปรียบเทียบระหว่างเยาวชนที่เคยและ
ไม่เคยบริจจาคโลหิต

ตัวแปร/ข้อมูลทั่วไป	พฤติกรรมการบริจจาคโลหิตของเยาวชน		
	เคยบริจจาค	ไม่เคยบริจจาค	รวม
	จำนวน(ร้อยละ)	จำนวน(ร้อยละ)	จำนวน(ร้อยละ)
ระดับการศึกษา			
มัธยมศึกษาตอนปลาย	253(16.4)	1,292(83.6)	1,545(100.0)
อุดมศึกษา	409(26.6)	1,128(73.4)	1,537(100.0)
รวม	662(21.5)	2,420(78.5)	3,082(100.0)
สถานับการศึกษา			
รัฐ	327(21.0)	1,230(79.0)	1,557(100.0)
เอกชน	335(22.0)	1,190(78.0)	1,525(100.0)
รวม	662(21.5)	2,420(78.5)	3,082(100.0)
เพศ			
ชาย	410(32.5)	851(67.5)	1,261(100.0)
หญิง	252(13.9)	1,566(86.1)	1,818(100.0)
รวม	662(21.5)	2,417(78.5)	3,079(100.0)
อายุ (ปี)			
17 - 18	253(15.3)	1,400(84.7)	1,653(100.0)
19 - 20	287(27.5)	757(72.5)	1,044(100.0)
21 - 22	106(32.2)	223(67.8)	329(100.0)
23 - 24	16(29.6)	38(70.4)	54(100.0)
รวม	662(21.5)	2,418(78.5)	3,080(100.0)

ตารางที่ 20(ต่อ) แสดงจำนวนและร้อยละของคุณลักษณะทั่วไป เปรียบเทียบระหว่างเยาวชนที่เคยและไม่เคยบริจจาคโลหิต

ตัวแปร/ข้อมูลทั่วไป	พฤติกรรมการบริจจาคโลหิตของเยาวชน		
	เคยบริจจาค	ไม่เคยบริจจาค	รวม
	จำนวน(ร้อยละ)	จำนวน(ร้อยละ)	จำนวน(ร้อยละ)
น้ำหนัก (กิโลกรัม)			
< 51	155(10.8)	1,280(89.2)	1,435(100.0)
51 - 60	314(28.2)	800(71.8)	1,114(100.0)
61 - 70	124(36.6)	215(63.4)	339(100.0)
> 70	61(43.6)	79(56.4)	140(100.0)
รวม	654(21.6)	2,374(78.4)	3,028(100.0)
ภูมิลำเนาเดิม			
คนกรุงเทพฯ	165(15.8)	882(84.2)	1,047(100.0)
คนต่างจังหวัด	487(24.4)	1,510(75.6)	1,997(100.0)
รวม	652(21.4)	2,392(78.6)	3,044(100.0)
ค่าใช้จ่ายส่วนตัวต่อเดือน (บาท)			
< 2,001	160(16.5)	807(83.5)	967(100.0)
2,001-4,000	348(23.4)	1,139(76.6)	1,487(100.0)
4,001-6,000	102(28.6)	255(71.4)	357(100.0)
> 6,000	24(24.0)	76(76.0)	100(100.0)
รวม	634(21.8)	2,277(78.2)	2,911(100.0)

จากตารางที่ 20 เมื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะทั่วไปของเยาวชนกับพฤติกรรมการบริจจาคโลหิต คือ เคยบริจจาคโลหิต กับ ไม่เคยบริจจาคโลหิต พบว่า

ระดับการศึกษา เยาวชนที่เรียนในระดับอุดมศึกษา เคยบริจจาคโลหิตร้อยละ 26.6 ส่วนเยาวชนที่เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เคยบริจจาคโลหิตเพียงร้อยละ 16.4

สถาบันการศึกษา เยาวชนจากสถาบันการศึกษาภาครัฐและภาคเอกชน เคยบริจาคโลหิตใกล้เคียงกัน คือ เยาวชนจากสถาบันการศึกษาภาครัฐ เคยบริจาคโลหิต ร้อยละ 21.0 และเยาวชนจากสถาบันการศึกษาภาคเอกชน เคยบริจาคโลหิต ร้อยละ 22.0

เพศ เยาวชนชาย เคยบริจาคโลหิตร้อยละ 32.5 ในขณะที่ หญิง เคยบริจาคโลหิตเพียงร้อยละ 13.9

อายุ พบว่า เยาวชนกลุ่มอายุ 21-22 ปี เคยบริจาคโลหิตสูงที่สุด ร้อยละ 32.2 รองลงมาคือ กลุ่มอายุ 23-24 ปี ร้อยละ 29.6 และ 19-20 ปี ร้อยละ 27.5 ส่วนกลุ่มอายุที่เคยบริจาคโลหิตน้อยที่สุด คือ 17-18 ปี ร้อยละ 15.3

น้ำหนัก เยาวชนที่มีน้ำหนัก 71 กิโลกรัมขึ้นไป เคยบริจาคโลหิต มากที่สุดร้อยละ 43.6 รองลงมาคือ ผู้ที่มีน้ำหนัก 61-70 กิโลกรัม ร้อยละ 36.6 และ 51-60 กิโลกรัม ร้อยละ 28.2 ส่วนเยาวชนที่มีน้ำหนักน้อยกว่า 51 กิโลกรัม เคยบริจาคโลหิตน้อยที่สุดร้อยละ 10.8

ภูมิลำเนาเดิม เยาวชนที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ต่างจังหวัด เคยบริจาคโลหิตร้อยละ 24.4 ในขณะที่คนกรุงเทพฯ เคยบริจาคโลหิตเพียงร้อยละ 15.8

ค่าใช้จ่ายส่วนตัวต่อเดือน เยาวชนที่ได้รับค่าใช้จ่ายต่อเดือนประมาณ 4,001-6,000 บาท เคยบริจาคโลหิตมากที่สุด ร้อยละ 28.6 ส่วนกลุ่มที่เคยบริจาคโลหิตน้อยที่สุด ได้รับค่าใช้จ่ายต่อเดือนต่ำกว่า 2,001 บาท ร้อยละ 16.5

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 21 แสดงจำนวนและร้อยละของพฤติกรรมและประสบการณ์ เกี่ยวกับการบริจาคโลหิต
เปรียบเทียบระหว่างเยาวชนที่เคยและไม่เคยบริจาคโลหิต

พฤติกรรม/ประสบการณ์	พฤติกรรมการบริจาคโลหิตของเยาวชน		
	เคยบริจาค	ไม่เคยบริจาค	รวม
	จำนวน(ร้อยละ)	จำนวน(ร้อยละ)	จำนวน(ร้อยละ)
การออกกำลังกาย			
ออกสม่ำเสมอ	144(31.2)	318(68.8)	462(100.0)
ออกบางครั้งเมื่อมีโอกาส	502(20.0)	1,998(80.0)	2,500(100.0)
ไม่ออก	15(13.0)	100(87.0)	115(100.0)
รวม	661(21.5)	2,416(78.5)	3,077(100.0)
ภาวะการเป็นผู้นำ			
เป็นกรรมการนักศึกษา	122(28.1)	312(71.9)	434(100.0)
ไม่เป็น	536(20.4)	2,091(79.6)	2,627(100.0)
รวม	658(21.5)	2,403(78.5)	3,061(100.0)
การจัดกิจกรรมการบริจาคโลหิตในสถาบันการศึกษา			
ไม่ได้จัดกิจกรรม	114(13.9)	708(86.1)	822(100.0)
จัดกิจกรรม	533(24.3)	1,660(75.7)	2,193(100.0)
รวม	647(21.5)	2,368(78.5)	3,015(100.0)
การสนับสนุนให้จัดกิจกรรมของผู้บริหารสถาบันการศึกษา			
สนับสนุน	465(24.8)	1,409(75.2)	1,874(100.0)
ไม่สนใจ/ไม่พอใจ	7(9.6)	66(90.4)	73(100.0)
ไม่ทราบ	168(15.8)	897(84.2)	1,065(100.0)
รวม	640(21.2)	2,372(78.8)	3,012(100.0)
หมู่โลหิต			
ทราบหมู่โลหิตของตนเอง	562(35.7)	1,014(64.3)	1,576(100.0)
ไม่ทราบ	99(6.7)	1,385(93.3)	1,484(100.0)
รวม	661(21.6)	2,399(78.4)	3,060(100.0)

จากตารางที่ 21 เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมและประสบการณ์เกี่ยวกับการบริจาคโลหิต ของเยาวชนที่เคยและไม่เคยบริจาคโลหิต พบว่า

การออกกำลังกาย เยาวชนที่ออกกำลังกายสม่ำเสมอ เคยบริจาคโลหิตร้อยละ 31.2 ในขณะที่ ผู้ออกกำลังกายเป็นบางครั้ง เคยบริจาคโลหิตเพียงร้อยละ 20.0 ส่วนผู้ไม่ออกกำลังกาย เคยบริจาคโลหิตร้อยละ 13.0

ภาวะการเป็นผู้นำ เยาวชนที่เป็นกรรมการกิจกรรมนักศึกษา เคยบริจาคโลหิต ร้อยละ 28.1 ส่วนเยาวชนที่ไม่ได้เป็นกรรมการกิจกรรมนักศึกษา เคยบริจาคโลหิต ร้อยละ 20.4

การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการบริจาคโลหิตในสถาบันการศึกษา เยาวชนในสถาบันการศึกษาที่จัดกิจกรรมเกี่ยวกับการบริจาคโลหิต เคยบริจาคโลหิต ร้อยละ 24.3 ส่วนเยาวชนในสถาบันการศึกษาที่ไม่ได้จัดกิจกรรม เคยบริจาคโลหิตเพียงร้อยละ 13.9

การสนับสนุนให้จัดกิจกรรมการบริจาคโลหิตของผู้บริหารสถาบันการศึกษา เยาวชนที่อยู่ในสถาบันการศึกษาที่ผู้บริหารฯ สนับสนุนให้จัดกิจกรรมการบริจาคโลหิต เคยบริจาคโลหิต ร้อยละ 24.8 ส่วนสถาบันการศึกษาที่เยาวชนระบุว่า ผู้บริหารฯ ไม่สนใจ เคยบริจาคโลหิตเพียง ร้อยละ 9.6

หมู่โลหิต เยาวชนที่ทราบหมู่โลหิตของตัวเอง เคยบริจาคโลหิต ร้อยละ 35.7 ในขณะที่ ผู้ที่ไม่ทราบหมู่โลหิตของตัวเอง เคยบริจาคโลหิตเพียงร้อยละ 6.7

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 22 แสดงจำนวนและร้อยละของพฤติกรรมกรรมการบริจาคโลหิตของบุคคลใกล้ชิด เปรียบเทียบระหว่างเยาวชนที่เคยและไม่เคยบริจาคโลหิต

การบริจาคโลหิตของบุคคลใกล้ชิด	พฤติกรรมกรรมการบริจาคโลหิตของเยาวชน		
	เคยบริจาค	ไม่เคยบริจาค	รวม
	จำนวน(ร้อยละ)	จำนวน(ร้อยละ)	จำนวน(ร้อยละ)
การบริจาคโลหิตของบุคคลในครอบครัว			
เคยบริจาคโลหิต	342(23.5)	1,111(76.5)	1,453(100.0)
ไม่เคยบริจาคโลหิต	198(20.5)	768(79.5)	966(100.0)
ไม่ทราบ	120(18.4)	531(81.6)	651(100.0)
รวม	660(21.5)	2,410(78.5)	3,070(100.0)
ลักษณะการบริจาคโลหิตของคนในครอบครัว			
บริจาคเป็นประจำทุกปี	83(23.6)	268(76.4)	351(100.0)
บริจาคไม่ประจำ	193(23.4)	632(76.6)	825(100.0)
ไม่ทราบ	57(23.3)	188(76.7)	245(100.0)
รวม	333(23.4)	1,088(76.6)	1,421(100.0)
การบริจาคโลหิตของเพื่อนสนิท			
เคยบริจาคโลหิต	562(27.9)	1,453(72.1)	2,015(100.0)
ไม่เคยบริจาคโลหิต	58(9.1)	578(90.9)	636(100.0)
ไม่ทราบ	41(9.9)	372(90.1)	413(100.0)
รวม	661(21.6)	2,403(78.4)	3,064(100.0)
ลักษณะการบริจาคโลหิตของเพื่อนสนิท			
บริจาคเป็นประจำทุกปี	173(32.4)	361(67.6)	534(100.0)
บริจาคไม่ประจำ	249(24.6)	763(75.4)	1,012(100.0)
ไม่ทราบ	124(29.2)	300(70.8)	424(100.0)
รวม	546(27.7)	1,424(72.3)	1,970(100.0)

จากตารางที่ 22 เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการบริจาคโลหิตของบุคคลใกล้ชิดกับการบริจาคโลหิตของเยาวชนที่เคยและไม่เคยบริจาคโลหิต พบว่า

การบริจาคโลหิตของบุคคลในครอบครัว เยาวชนที่มีบุคคลในครอบครัวบริจาคโลหิต เคยบริจาคโลหิตร้อยละ 23.5 ส่วนเยาวชนที่ไม่ทราบว่าบุคคลในครอบครัวบริจาคโลหิตหรือไม่ เคยบริจาคโลหิตร้อยละ 18.4

ลักษณะการบริจาคโลหิตของบุคคลในครอบครัว เยาวชนที่มีบุคคลในครอบครัวบริจาคโลหิตเป็นประจำทุกปี กับ บริจาคโลหิตไม่เป็นประจำ มีอัตราการเคยบริจาคโลหิต ใกล้เคียงกันคือ ร้อยละ 23.6 และ 23.4 ตามลำดับ

การบริจาคโลหิตของเพื่อนสนิท เยาวชนที่มีเพื่อนสนิทบริจาคโลหิต เคยบริจาคโลหิตร้อยละ 27.9 ส่วนผู้ที่เพื่อนสนิทไม่บริจาค เคยบริจาคโลหิตเพียงร้อยละ 9.1

ลักษณะการบริจาคโลหิตของเพื่อนสนิท เยาวชนที่เพื่อนสนิทบริจาคโลหิตเป็นประจำทุกปี เคยบริจาคโลหิตร้อยละ 32.4 ในขณะที่เพื่อนสนิทบริจาคโลหิตแต่บริจาคไม่ประจำ เคยบริจาคโลหิตเพียงร้อยละ 24.6

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 23 แสดงจำนวนและร้อยละของแหล่ง/ข้อมูลเกี่ยวกับการบริจาคโลหิต เปรียบเทียบระหว่างเยาวชนที่เคยและไม่เคยบริจาคโลหิต

แหล่ง/ข้อมูลเกี่ยวกับการบริจาคโลหิต	พฤติกรรมการบริจาคโลหิตของเยาวชน		
	เคยบริจาค จำนวน(ร้อยละ)	ไม่เคยบริจาค จำนวน(ร้อยละ)	รวม จำนวน(ร้อยละ)
ที่ตั้งศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติ			
ทราบ	302(24.6)	926(75.4)	1,228(100.0)
ไม่ทราบ	359(19.5)	1,483(80.5)	1,842(100.0)
รวม	661(21.5)	2,409(78.5)	3,070(100.0)
การรับทราบข้อมูลข่าวสารการบริจาคโลหิต			
เคย	461(19.2)	1,934(80.8)	2,395(100.0)
ไม่เคย	201(29.3)	485(70.7)	686(100.0)
รวม	662(21.5)	2,419(78.5)	3,081(100.0)
การได้รับคำแนะนำหรือชักชวนให้บริจาคโลหิต			
เคย	541(24.4)	1,679(75.6)	2,220(100.0)
ไม่เคย	121(14.1)	739(85.9)	860(100.0)
รวม	662(21.5)	2,418(78.5)	3,080(100.0)
การให้สิ่งตอบแทน สิ่งงูใจ หรือของสมนาคุณ			
ควรมี	307(22.7)	1,043(77.3)	1,350(100.0)
ไม่ควรมี	329(20.3)	1,293(79.7)	1,622(100.0)
รวม	636(21.4)	2,336(78.6)	2,972(100.0)

จากตารางที่ 23 แหล่งและข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการบริจาคโลหิตที่เยาวชนได้รับ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างเยาวชนที่เคยและไม่เคยบริจาคโลหิต พบว่า

ที่ตั้งศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติ สภากาชาดไทย เยาวชนที่ทราบที่ตั้งศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติ เคยบริจาคโลหิต ร้อยละ 24.6 ในขณะที่ผู้ไม่ทราบที่ตั้ง เคยบริจาคโลหิต ร้อยละ 19.5

การรับทราบข้อมูลข่าวสารการบริจาคโลหิต เยาวชนที่เคยได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ การบริจาคโลหิต เคยบริจาคโลหิตร้อยละ 19.2 ในขณะที่ผู้ไม่เคยได้รับข้อมูลข่าวสาร เคยบริจาค โลหิต ร้อยละ 29.3

การได้รับคำแนะนำหรือชักชวนให้บริจาคโลหิต พบว่า เยาวชนที่ถูกชักชวนให้บริจาค โลหิต เคยบริจาคโลหิต ร้อยละ 24.4 ส่วนผู้ที่ไม่เคยถูกชักชวน เคยบริจาคโลหิตเพียงร้อยละ 14.1

การให้สิ่งตอบแทน สิ่งจูงใจ หรือของสมนาคุณ เยาวชนที่มีความเห็นว่า ควรมีสิ่งตอบแทน/สิ่งจูงใจ/ของสมนาคุณให้กับผู้บริจาคโลหิต เคยบริจาคโลหิต ร้อยละ 22.7 ส่วนผู้ที่มีความ เห็นว่า ไม่ควรมีของตอบแทน เคยบริจาคโลหิต ร้อยละ 20.3

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 24 แสดงจำนวนและร้อยละของการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการบริจาคโลหิตจากสื่อต่างๆ เปรียบเทียบระหว่างเยาวชนที่เคยและไม่เคยบริจาคโลหิต

ชนิดของสื่อที่ได้รับ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	เคยบริจาค	ไม่เคยบริจาค
	(n=461)	(n=1,934)
	จำนวน(ร้อยละ)	จำนวน(ร้อยละ)
โทรทัศน์	348(75.5)	1,599(82.7)
เอกสาร แผ่นพับ	258(56.0)	989(51.1)
โปสเตอร์	211(45.8)	865(44.7)
ป้ายโฆษณา	177(38.4)	764(39.5)
วิทยุ	176(38.2)	947(49.0)
วารสาร นิตยสาร	137(29.7)	592(30.6)
หนังสือพิมพ์	124(26.9)	621(32.1)
ไปรษณีย์บัตร	39(8.5)	99(5.2)

จากตารางที่ 24 พบว่า มากกว่าครึ่งของเยาวชนที่เคยและไม่เคยบริจาคโลหิต ได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อ โทรทัศน์ และเอกสารแผ่นพับ สำหรับชนิดของสื่อที่ผู้เคยบริจาคโลหิตได้รับมากกว่าผู้ไม่เคยบริจาคโลหิต คือ เอกสารแผ่นพับ โปสเตอร์ และไปรษณีย์บัตร

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 25 แสดงจำนวนและร้อยละ ของผู้ชักชวนให้บริจาคโลหิต เปรียบเทียบระหว่างเยาวชนที่
เคยบริจาคโลหิต และ ไม่เคยบริจาคโลหิต

ผู้ชักชวนให้บริจาคโลหิต (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	เคยบริจาค	ไม่เคยบริจาค
	(n=541)	(n=1,676)
	จำนวน(ร้อยละ)	จำนวน(ร้อยละ)
เพื่อน	374(69.1)	1,060(63.2)
อาจารย์	360(66.5)	945(56.4)
ผู้ประสานงานในสถาบันฯ	111(20.5)	290(17.3)
เจ้าหน้าที่ศูนย์บริการโลหิตฯ	106(19.6)	352(21.0)
บุคคลในครอบครัว/ญาติ	101(18.7)	315(18.8)
บุคลากรสาธารณสุข	76(14.0)	257(15.3)
เจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาล	72(13.3)	218(13.0)

จากตารางที่ 25 พบว่า มากกว่าครึ่งของทั้งสองกลุ่มได้รับคำแนะนำหรือชักชวนให้
บริจาคโลหิตจาก เพื่อนและอาจารย์ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่ม พบว่า ผู้ที่เคยบริจาคโลหิตได้รับ
คำแนะนำจาก เพื่อน อาจารย์ และผู้ประสานงานในสถาบันการศึกษามากกว่ากลุ่มที่ไม่เคยบริจาค
โลหิต

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 26 แสดงจำนวนและร้อยละ ของเหตุผลที่ใช้ชักชวนให้ผู้อื่นช่วยกันบริจาคโลหิต
เปรียบเทียบระหว่างเยาวชนที่เคยและไม่เคยบริจาคโลหิต

เหตุผลที่ใช้ชักชวนให้ผู้อื่นบริจาคโลหิต (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	เคยบริจาค	ไม่เคยบริจาค
	(n=661)	(n=2,415)
	จำนวน(ร้อยละ)	จำนวน(ร้อยละ)
ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์	499(75.5)	1,195(80.7)
ทำบุญ ทำกุศล	398(60.2)	1,205(49.9)
ได้ตรวจสุขภาพตัวเอง	357(54.0)	1,078(44.6)
บริจาคให้ญาติมิตร	135(20.4)	530(21.9)
บริจาคให้ตัวเอง	100(15.1)	304(12.6)
วันสำคัญ	89(13.5)	237(9.8)
ได้รับการยกย่อง มีเกียรติ	80(12.1)	254(10.5)
ต้องการสิทธิพิเศษ	46(7.0)	167(6.9)

จากตารางที่ 26 พบว่า ส่วนใหญ่ (มากกว่าร้อยละ 75.5) ของทั้งสองกลุ่มใช้เหตุผลเกี่ยวกับการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ชักชวนให้ผู้อื่นบริจาคโลหิต มากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 54.4) ของผู้ที่เคยบริจาคจะใช้เหตุผล การทำบุญ และการตรวจสุขภาพตัวเอง เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ไม่เคยบริจาคโลหิต พบว่า กลุ่มที่เคยบริจาค ใช้เหตุผล เกี่ยวกับการทำบุญทำกุศล ได้ตรวจเลือดตรวจสุขภาพตัวเอง มากกว่า กลุ่มที่ไม่เคยบริจาคโลหิต

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 27 แสดงจำนวนและร้อยละของความรู้เกี่ยวกับการบริจาคโลหิตที่เยาวชนตอบได้ถูกต้อง เปรียบเทียบระหว่าง ผู้ที่เคยและไม่เคยบริจาคโลหิต

ความรู้เกี่ยวกับการบริจาคโลหิต	เยาวชนที่ตอบถูก	
	เคยบริจาค	ไม่เคยบริจาค
	จำนวน(ร้อยละ)	จำนวน(ร้อยละ)
1. ปริมาณโลหิตในร่างกาย	106(16.4)	453(19.0)
2. การสร้างโลหิตของไขกระดูก	160(24.5)	450(18.9)
3. การผลิตสารละลายอื่นๆ มาทดแทนโลหิต	119(18.2)	489(20.7)
4. ปริมาณโลหิตที่บริจาค/ครั้ง	332(50.5)*	713(29.6)
5. อายุ ของผู้บริจาคโลหิต	243(36.8)	820(34.0)
6. บุคคลที่ไม่ควรบริจาคโลหิต	276(41.8)	893(37.0)
7. สถานที่บริจาคโลหิต	270(41.1)	1,008(41.8)
8. น้ำหนักของผู้บริจาคโลหิต	319(48.3)	1,025(42.4)
9. บุคคลที่ห้ามบริจาคโลหิต	329(49.8)	1,213(50.4)
10. หมู่โลหิตที่พบน้อย	370(56.7)	1,214(50.8)
11. ช่วงห่างระหว่างการบริจาคโลหิต / ครั้ง	511(77.4)*	1,290(53.5)

* มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) โดย Students' t test (of proportion)

จากตารางที่ 27 ความรู้เกี่ยวกับการบริจาคโลหิต พบว่า เยาวชนที่เคยบริจาคโลหิตตอบถูกมากกว่า ผู้ที่ไม่เคยบริจาคโลหิตในเรื่อง ช่วงห่างระหว่างการบริจาคโลหิต/ครั้ง (ร้อยละ 77.4) หมู่โลหิตที่พบน้อย (ร้อยละ 56.7) ปริมาณโลหิตที่บริจาค/ครั้ง (ร้อยละ 50.5) น้ำหนักของผู้บริจาคโลหิต (ร้อยละ 48.3) บุคคลที่ไม่ควรบริจาคโลหิต (ร้อยละ 41.8) อายุของผู้บริจาคโลหิต (ร้อยละ 36.8) และการสร้างโลหิตของไขกระดูก (ร้อยละ 24.5)

สำหรับความรู้ที่เยาวชนทั้งสองกลุ่ม ตอบถูกใกล้เคียงกัน คือ เรื่องของ บุคคลที่ห้าม
บริจาคนโลหิต (ร้อยละ 49.8) และ สถานที่บริจาคนโลหิต (ร้อยละ 41.1)

ความรู้เกี่ยวกับการบริจาคนโลหิตที่เยาวชนผู้เคยบริจาคนโลหิต ตอบถูกน้อยกว่า ผู้ที่ไม่เคย
บริจาคนโลหิต คือ เรื่องของ ปริมาณโลหิตในร่างกาย (ร้อยละ 16.4) และ การผลิตสารละลายอื่น ๆ
มาทดแทนโลหิต (ร้อยละ 18.2)

เมื่อทดสอบความแตกต่างของอัตราการระหว่างกลุ่ม เคยบริจาคนโลหิตกับไม่เคยบริจาคน พบ
ว่า เยาวชนที่เคยบริจาคนโลหิตมีความรู้เกี่ยวกับ ปริมาณโลหิตที่บริจาคน/ครั้ง และ ช่วงห่างระหว่าง
การบริจาคนโลหิต/ครั้ง สูงกว่า เยาวชนที่ไม่เคยบริจาคนโลหิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 28 แสดงจำนวนและร้อยละของทัศนคติ/ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริจาคโลหิต เปรียบเทียบระหว่างเยาวชนที่เคยและไม่เคยบริจาคโลหิต

ทัศนคติ	เคยบริจาค			ไม่เคยบริจาค			รวม จำนวน (%)
	เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย	ไม่แน่ ใจ	เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย	ไม่แน่ ใจ	
1. กลัวเจ็บเพียงนิดทำให้ พลาดช่วยชีวิตผู้ป่วย	585 (88.4)	56 (8.5)	21 (3.2)	2,148 (88.4)	139 (5.7)	132 (5.5)	3,081 (100.0)
2. ทุกคนควรชวนญาติ มิตร บริจาคโลหิต	566 (85.6)	27 (4.1)	68 (10.3)	1,999 (82.7)	148 (6.1)	271 (11.2)	3,079 (100.0)
3. หากสงสัยว่าติดเชื้อเอดส์ ไม่ควรบริจาคโลหิต	504 (76.2)	122 (18.5)	35 (5.3)	2,038 (84.3)	250 (10.3)	130 (5.4)	3,079 (100.0)
4. การบริจาคโลหิตถือว่าเป็น การให้ทานสูงสุด	526 (79.6)	39 (5.9)	96 (14.5)	2,005 (83.0)	136 (5.6)	276 (11.4)	3,078 (100.0)
5. โลหิตของท่านปลอดภัย พอที่จะบริจาคให้ผู้อื่น	588 (89.0)*	12 (1.8)	61 (9.2)	1,847 (76.5)	86 (3.6)	481 (19.9)*	3,075 (100.0)
6. การบริจาคโลหิตเป็น สิ่งที่ทุกคนควรกระทำ	548 (82.2)	46 (6.9)	68 (10.3)	1,787 (74.3)	235 (9.7)	386 (16.0)	3,080 (100.0)
7. การบริจาคโลหิตช่วยทำ ให้สุขภาพดี	463 (69.9)*	36 (5.4)	163 (24.6)	1,357 (56.2)	301 (12.5)	758 (31.4)	3,078 (100.0)
8. โลหิต ซื่อ-ขายกันได้	188 (28.5)	371 (56.3)	100 (15.2)	693 (28.7)	1,293 (53.6)	426 (17.7)	3,071 (100.0)
9. การบริจาคโลหิตมีส่วน ทำให้ติดเชื้อเอดส์	103 (15.6)	324 (48.9)	235 (35.5)	577 (23.8)	930 (38.4)	913 (37.7)	3,082 (100.0)
10. การบริจาคโลหิต ปีละ 4 ครั้ง มากเกินไป	205 (31.0)	272 (41.1)*	184 (27.8)	712 (29.6)	684 (28.4)	1011 (42.0)*	3,068 (100.0)

* มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) โดย Student t-test (of proportion)

จากตารางที่ 28 ทักษะ/ความคิดเห็นของเยาวชนที่เคยบริจาคโลหิต กับ ไม่เคยบริจาคโลหิต พบว่า

เยาวชนที่เคยบริจาคโลหิต มีทักษะ/ความคิดเชิงบวก คือ เห็นด้วยมากกว่า ผู้ที่ไม่เคยบริจาคโลหิต ในข้อ 5 “โลหิตของท่านปลอดภัยพอที่จะบริจาคให้ผู้อื่น” (ร้อยละ 89.9) ข้อ 2 “ทุกคนควรชวนญาติ-มิตร บริจาคโลหิต” (ร้อยละ 85.6) ข้อ 6 “การบริจาคโลหิตเป็นสิ่งที่ทุกคนควรกระทำ” (ร้อยละ 82.2) และ ข้อ 7 “การบริจาคโลหิตช่วยทำให้สุขภาพดี” (ร้อยละ 69.9)

ส่วนทักษะ/ความคิดที่เยาวชนผู้เคยบริจาคโลหิต เห็นด้วยน้อยกว่า ผู้ที่ไม่เคยบริจาค คือ ข้อ 4 “การบริจาคโลหิตถือว่าเป็นการให้ทานสูงสุด” (ร้อยละ 79.6) และ ข้อ 3 “หากสงสัยว่าคิดเชื่อเอคส์ไม่ควรบริจาคโลหิต” (ร้อยละ 76.2) ที่เห็นด้วยเท่ากัน คือ ข้อ 1 “กลัวเจ็บเพียงนิดทำให้พลาดช่วยชีวิตผู้ป่วย” (ร้อยละ 88.4)

สำหรับทักษะ/ความคิดเชิงลบ พบว่า เยาวชนผู้ที่เคยบริจาคโลหิต ไม่เห็นด้วยมากกว่า ผู้ที่ไม่เคยบริจาคโลหิต ในข้อ 8 “โลหิต ชื่อ-ขายกันได้” (ร้อยละ 56.3) ข้อ 9 “การบริจาคโลหิตมีส่วนทำให้คิดเชื่อเอคส์” (ร้อยละ 48.9) และ ข้อ 10 “การบริจาคโลหิต ปีละ 4 ครั้ง มากเกินไป” (ร้อยละ 41.1)

เมื่อทดสอบความแตกต่างของอัตราระหว่างกลุ่ม เคยบริจาคโลหิต กับ ไม่เคยบริจาค พบว่า เยาวชนที่เคยบริจาคโลหิต เห็นด้วย ในข้อ 5 “โลหิตของท่านปลอดภัยพอที่จะบริจาคให้ผู้อื่น” ข้อ 7 “การบริจาคโลหิตช่วยทำให้สุขภาพดี” มากกว่าผู้ที่ไม่เคยบริจาคโลหิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$) ส่วนทักษะ/ความคิดเชิงลบ ผู้เคยบริจาคโลหิต ไม่เห็นด้วย ในข้อ 10 “การบริจาคโลหิต ปีละ 4 ครั้ง มากเกินไป” มากกว่า ไม่เคย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$) สำหรับผู้ที่ไม่เคยบริจาคโลหิต จะไม่แน่ใจในเรื่อง 5 “โลหิตของท่านปลอดภัยพอที่จะบริจาคให้ผู้อื่น” และ “การบริจาคโลหิต ปีละ 4 ครั้ง มากเกินไป” มากกว่า ผู้เคยบริจาคโลหิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$)

ตารางที่ 29 แสดงการทดสอบความแตกต่างของคุณลักษณะทั่วไป และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการ
บริจาคโลหิต ระหว่าง เยาวชนที่เคยบริจาคโลหิต กับ ไม่เคยบริจาคโลหิต

ลักษณะทั่วไปของเยาวชน	n	df	X ²	P-Value
ระดับการศึกษา (ม.ปลาย:อุดมศึกษา)	3,082	1	47.85	.0001**
สถาบันการศึกษา (รัฐ:เอกชน)	3,082	1	0.42	.5141
เพศ	3,079	1	153.48	.0001**
อายุ	3,080	3	84.30	.0001**
น้ำหนัก	3,028	3	212.18	.0001**
ภูมิลำเนาเดิม	3,044	2	30.37	.0001**
ค่าใช้จ่ายส่วนตัว(ต่อเดือน)	2,911	3	27.80	.0001**
การออกกำลังกาย	3,077	2	33.47	.0001**
ภาวะการเป็นผู้นำ	3,061	1	13.11	.0002**
การจัดกิจกรรมการบริจาคโลหิตในสถาบันฯ	3,015	1	38.63	.0001**
การสนับสนุนของผู้บริหารสถาบันการศึกษา	3,012	3	41.26	.0001**
การรับรู้หมู่โลหิตของตนเอง	3,060	1	379.26	.0001**
บุคคลในครอบครัวบริจาคโลหิต	3,070	2	7.77	.0204**
เพื่อนสนิทบริจาคโลหิต	3,064	2	138.94	.0001**
การทราบที่ตั้งศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติ	3,070	1	11.35	.0007**
การรับทราบข่าวสารการบริจาคโลหิต	3,081	1	31.93	.0001**
การได้รับคำแนะนำ/ถูกชักชวนให้บริจาคโลหิต	3080	1	38.96	.0001**
การให้สิ่งตอบแทน หรือของสมนาคุณ	2,972	1	2.64	.1039

** มีนัยสำคัญทางสถิติ (P<.05)

จากตารางที่ 29 เมื่อทดสอบความแตกต่างของลักษณะข้อมูลทั่วไป และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริจาคโลหิต กับ พฤติกรรมการการบริจาคโลหิต ระหว่าง เยาวชนที่เคยบริจาคโลหิต และ ไม่เคยบริจาคโลหิต พบว่า

พฤติกรรมการบริจาคโลหิตของเยาวชน แตกต่างกัน ตาม ระดับการศึกษา เพศ อายุ น้ำหนัก ภูมิลำเนาเดิม ค่าใช้จ่ายส่วนตัว การออกกำลังกาย ภาวะการเป็นผู้นำ การจัดกิจกรรมการบริจาคโลหิตในสถาบันการศึกษา การสนับสนุนให้มีการบริจาคโลหิตของผู้บริหารสถาบันการศึกษา การรับรู้หมู่โลหิตของตนเอง บุคคลในครอบครัวบริจาคโลหิต เพื่อนสนิทบริจาคโลหิต การทราบที่ตั้งศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติ การรับทราบข่าวสารการบริจาคโลหิต การได้รับคำแนะนำหรือถูกชักชวนให้บริจาคโลหิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$) มีเพียง 2 ปัจจัยที่ไม่แตกต่างกัน คือ สถาบันการศึกษาของรัฐกับเอกชน และการให้สิ่งตอบแทน/จูงใจ/ของสมนาคุณแก่ผู้บริจาคโลหิต ($P > .05$)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 30 แสดงการทดสอบความแตกต่างของความรู้เกี่ยวกับการบริจาคโลหิต ที่เยาวชนตอบ
ได้ถูกต้อง ระหว่าง เยาวชนที่เคยและไม่เคยบริจาคโลหิต

ความรู้เรื่องโลหิต	n	df	X ²	P-Value
1. ปริมาณโลหิตในร่างกายคน	3,032	1	2.30	.1288
2. การสร้างโลหิตของไขกระดูก	3,038	1	10.29	.0013**
3. การผลิตสารละลายอื่นๆ มาทดแทนโลหิต	3,020	1	1.88	.1694
4. ปริมาณโลหิตที่บริจาคโลหิต/ครั้ง	3,062	1	100.13	.0001**
5. อายุ ของผู้บริจาคโลหิต	3,071	1	1.71	.1899
6. บุคคลที่ไม่ควรบริจาคโลหิต	3,072	1	4.89	.0269**
7. สถานที่บริจาคโลหิต	3,066	1	0.11	.7306
8. น้ำหนักของผู้บริจาคโลหิต	3,076	1	7.13	.0075**
9. บุคคลที่ห้ามบริจาคโลหิต	3,068	1	0.08	.7770
10. หมูโลหิตที่พบน้อย	3,044	1	7.12	.0076**
11. ระยะห่างระหว่างการบริจาคโลหิต / ครั้ง	3,071	1	122.23	.0001**

** มีนัยสำคัญทางสถิติ (P<.05)

จากตารางที่ 30 เมื่อทดสอบความแตกต่างของความรู้เกี่ยวกับบริจาคโลหิต ระหว่าง
เยาวชนที่เคยบริจาคโลหิต กับ ไม่เคยบริจาคโลหิต พบว่า เยาวชนที่เคยบริจาคโลหิต กับ ไม่เคย
บริจาคโลหิต ตอบถูกแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (P<.05) ในข้อ 2 “การสร้างโลหิตของ
ไขกระดูกภายหลังจากที่บริจาคโลหิต” ข้อ 4 “ปริมาณโลหิตที่บริจาคโลหิต / ครั้ง” ข้อ 6 “บุคคล
ที่ไม่ควรบริจาคโลหิต” ข้อ 8 “น้ำหนักของผู้บริจาคโลหิต” ข้อ 10 “หมูโลหิตที่พบน้อย” และ ข้อ
11 “ระยะห่างระหว่างการบริจาคโลหิต / ครั้ง”

ตารางที่ 31 แสดงการทดสอบความแตกต่างของทัศนคติ/ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริจาคโลหิต ระหว่าง เยาวชนที่เคย และไม่เคยบริจาคโลหิต

ทัศนคติ/ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริจาคโลหิต	n	df	X ²	P-Value
ทัศนคติเชิงบวก				
1. กลัวเจ็บเพียงนิดทำให้พลาดช่วยชีวิตผู้ป่วย	3,081	2	11.51	.0031**
2. ทุกคนควรชวนญาติ - มิตร บริจาคโลหิต	3,079	2	4.72	.0939
3. หากสงสัยว่าติดเชื้อเอดส์ ไม่ควรบริจาคโลหิต	3,079	2	32.38	.0001**
4. การบริจาคโลหิตถือว่าเป็นการให้ทานสูงสุด	3,078	2	4.92	.0851
5. โโลหิตของท่านปลอดภัยพอที่จะบริจาคให้ผู้อื่น	3,075	2	48.80	.0001**
6. การบริจาคโลหิตเป็นสิ่งที่ทุกคนควรกระทำ	3,080	2	20.68	.0001**
7. การบริจาคโลหิตช่วยทำให้สุขภาพดี	3,078	2	47.97	.0001**
ทัศนคติเชิงลบ				
8. โโลหิต ซื่อ-ขายกันได้	3,071	2	2.56	.2768
9. การบริจาคโลหิตมีส่วนทำให้ติดเชื้อเอดส์	3,082	2	30.98	.0001**
10. การบริจาคโลหิต ปีละ 4 ครั้ง มากเกินไป	3,068	2	54.05	.0001**

** มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$)

จากตารางที่ 31 เมื่อทดสอบความแตกต่างของทัศนคติ/ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริจาคโลหิต ระหว่าง เยาวชนที่เคยบริจาคโลหิต และ ไม่เคยบริจาคโลหิต พบว่า

ทัศนคติเชิงบวก คือ การเห็นด้วย ของผู้ที่เคยบริจาคโลหิต กับ ผู้ที่ไม่เคยบริจาคโลหิต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$) ในข้อ 1 “กลัวเจ็บเพียงนิดทำให้พลาดช่วยชีวิตผู้ป่วย” ข้อ 3 “หากสงสัยว่าติดเชื้อเอดส์ ไม่ควรบริจาคโลหิต” ข้อ 5 “โลหิตของท่านปลอดภัยพอที่จะบริจาคให้ผู้อื่น” ข้อ 6 “การบริจาคโลหิตเป็นสิ่งที่ทุกคนควรกระทำ” และ ข้อ 7 “การบริจาคโลหิตช่วยทำให้สุขภาพดี”

ส่วนทัศนคติเชิงลบ คือ การไม่เห็นด้วย ของเยาวชนที่เคยบริจาคโลหิตกับไม่เคยบริจาคโลหิต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$) ในข้อ 9 “การบริจาคโลหิตมีส่วนทำให้คิดเชื้อเอชไอวี” และ ข้อ 10 “การบริจาคโลหิต ปีละ 4 ครั้ง มากเกินไป” สำหรับทัศนคติเกี่ยวกับการซื้อ-ขายโลหิตนั้น เยาวชนที่เคยกับไม่เคยบริจาคโลหิต มีความเห็นไม่แตกต่างกัน ($p > .05$)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย